

De malorum subsistentia

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΩΝ ΚΑΚΩΝ ΎΠΟΣΤΑΣΕΩΣ ΜΟΝΟΒΙΒΛΟΣ

1 Τὴν τοῦ κακοῦ φύσιν, ἣτις τέ ἐστι καὶ ὅθεν ἔχει τὴν γένεσιν, ἐζήτησαν μὲν καὶ τῶν πρὸ ἡμῶν τινες, ---αὐτὸ καθ' αὐτὸ τὸ κακὸν σκοπήσαντες, εἴτε ἔστιν εἴτε καὶ μή, καὶ εἰ ἔστι, πῶς ἐστὶ καὶ πόθεν εἰς τὸ εἶναι καὶ τὴν ὑπόστασιν ἤκει' ... ἡμεῖς δὲ ... ἀναγράψαντες, ἃ ... τῷ θείῳ Πλάτωνι περὶ τῆς τοῦ κακοῦ φύσεως τεθεώρηται' --- καὶ τῆς τῶν ζητουμένων καταλήψεως ἐγγυτέρω πάντως ἐσόμεθα, τὴν τοῦ Πλάτωνος εὐρόντες ἔννοιαν, κάκειθεν οἷον φῶς ταῖς ἡμῶν ζητήσεσιν ἀνάψαντες. Εἴτε οὖν ἐστὶ τὸ κακόν, εἴτε μή, πρῶτον σκοπητέον· καὶ εἰ ἔστι, πότερον ἐν τοῖς νοητοῖς ἐστὶ ἢ οὐ· καὶ εἰ ἐν τοῖς αἰσθητοῖς, πότερον κατ' αἰτίαν προηγουμένην ὑφέστηκεν ἢ οὐ· καὶ εἰ μή, πότερον οὐσίαν αὐτῷ τινὰ δοτέον, ἢ παντάπασιν ἀνούσιον αὐτοῦ τὸ εἶναι θετέον· καὶ εἰ ἔστι τοῦτο, πῶς ὑπέστη, τῆς ἀρχῆς ἐτέρας οὐσης, καὶ πόθεν ἄρχεται καὶ μέχρι τίνος πρόεισι· καὶ ἔτι πῶς καὶ πόθεν, προνοίας οὐσης, ἐστὶ τὸ κακόν; ---ἐφ' ἅπασιν δὲ---ἢ μηδὲν πεπραγματεῦσθαι οἰόμεθα, εἰ διαπέσοιμεν τῆς θεωρίας ἐκείνου.

2 Ἀρχὴ οὖν τῆς περὶ αὐτῶν θεωρίας κατὰ φύσιν <ἔστω>, πότερον τὸ κακὸν τῶν ὄντων ἐστὶν ἢ οὐ· καὶ πῶς γὰρ δυνατὸν εἶναι τοῦτο, ὃ τῆς τῶν ὄντων ἀρχῆς πάντη ἐστὶν ἄμοιρον; οὐδὲ γὰρ φωτὸς σκότος, οὔτε ἀρετῆς κακίαν μετασχεῖν δυνατόν, οὔτε τάγαθοῦ τὸ κακόν. --- <οὕτως> ---οὐδαμοῦ τῶν ὄντων εἶναι δεῖ τὸ κακόν· εἴτε γὰρ ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τοῦτο, πῶς ἔτι καλῶν ἀπάντων ἐκεῖνο καὶ ἀγαθῶν αἴτιον, ὃ τὴν τοῦ κακοῦ παρήγαγεν φύσιν; <εἴτε οὐκ ἐκεῖθεν>· οὐκ <ἄρα ἦν> πάντων τῶν ὄντων τὸ ἀγαθὸν αἴτιον, οὐδ' ἀρχή, εἴπερ <τὸ κακόν> ἐν τοῖς οὐσι τεταγμένον διαφεύγει τὴν ἐξ ἐκείνου πάροδον. ὅλως δέ, εἰ πᾶν τὸ ὄπωσοῦν ὑφίστάμενον τοῦ εἶναι μετασχὸν ὑπέστη, τὸ δὲ τοῦ εἶναι μετασχὸν ἀνάγκη καὶ τοῦ ἐνὸς μετέχειν---, οὔτε δὲ ἦν οὔτε ἔσται θέμις ἄλλως ποιεῖν τὰ δευτέρα ἢ ποιοῦσιν ἢ μετὰ τῶν ὑπερκειμένων--τὸν μὲν νοῦν μετὰ τῆς ζωῆς, τὴν δὲ ζωὴν μετὰ τοῦ εἶναι, πάντα δὲ μετὰ τοῦ ἐνός--δεῖ δήπου καὶ τὸ κακὸν αὐτῶν δυοῖν πεπονθέναι θάτερον· ἢ μηδὲ τοῦ εἶναι μετεπιληχέναι τὸ παράπαν, ἢ ὄπωσοῦν τοῦ εἶναι μετασχὸν ἅμα καὶ τῆς ἐπέκεινα μετέχειν αἰτίας---. ἢ μηδὲ εἶναι τὴν ἀρχὴν, <ἢ> μηδὲ γεγονέναι μηδὲ εἶναι τὸ κακόν. ---ἀμ- φοτέρωθεν δὲ ἀναγκαῖον φάναι οὐδαμοῦ τὸ κακόν. εἰ δὲ ... τάγαθὸν ἐπέκεινα <τοῦ ὄντος καὶ πηγῆν> τῶν ὄντων---. πῶς <ἐστὶ> τὸ κακόν <ἐν τι τῶν ὄντων, εἰ> ἔσται τῆς τοιαύτης ὀρέξεως παρηρημένον; --- 3 --- (τὸ κακόν) ... μᾶλλον καὶ αὐτοῦ τοῦ μὴ ὄντος ἀπέχον τοῦ ἀγαθοῦ· ---τὸ τοῦτου δὲ πορρώτερον τοῦ ἐγγὺς μᾶλλον ἀνουσιώτερον. τὸ μηδαμῶς ἄρα ὄν μᾶλλον ἐστὶν ἢπερ τὸ λεγόμενον κακόν. --- εἰ δὲ καὶ, <ὡς ὁ Πλάτωνος λόγος>, οὐ μόνον ὑφίστησι τὴν τῶν ἀγαθῶν φύσιν ὁ τοῦ κόσμου τούτου πατήρ, ἀλλὰ καὶ βούλεται μηδὲν εἶναι μηδα- μοῦ κακόν, τίς ἔστι μηχανὴ ὑφεστάναι πρὸς ὑπόστασιν τὸ κακὸν ἀβούλη- τον τῷ δημιουργῷ; οὐ γὰρ ἄλλα μὲν αὐτὸν βούλεσθαι, ἄλλα δὲ ποιεῖν θεμιτόν, ἀλλ' ἢ βούλησις ἅμα καὶ ποιήσις <ἦν> ἐπὶ τῶν θεῶν <οὐσιῶν>· ὥστε οὐ μόνον ἀβούλητον αὐτῷ τὸ κακόν, ἀλλὰ καὶ ἀνυπόστατον, οὐχ ὡς ἐκείνου μὴ ποιοῦντος--τοῦτο γὰρ οὐδὲ νοεῖν θέμις-, ἀλλ' ὡς μηδ' εἶναι ποιοῦντος· καὶ γὰρ ἦν ἢ βούλησις οὐ τοῦ μὴ ποιεῖσθαι παρ' αὐτοῦ τὸ κακόν, ἀλλ' ὅλως μὴ εἶναι· τί οὖν ἔτι τὸ ποιῆσον εἶναι, τοῦ προσάγοντος αὐτὸ πρὸς τὸ μὴ εἶναι ὑποστάτου πάντων ὄντος καὶ πατρός; τί γὰρ ἐναντίον αὐτῷ καὶ πόθεν; οὔτε γὰρ ἐξ αὐτοῦ τὸ κακοποιόν--οὐ γὰρ θέμις αὐτῷ· καὶ εἰ ἀλλαχόθεν, ἄτοπον· πάντα γὰρ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ ἐκ τοῦ πατρός, τὰ μὲν αὐτόθεν, ὡς εἴρηται, τὰ δ' οἷον ἐνεργούντων ἄλλων. 4 Ὁ μὲν οὖν τὸ κακὸν ἐξορίζων τοῦ εἶναι λόγος τοιοῦτος ἂν τις εἴη, καὶ τοιαῦτα ἂν ἡμῖν προφέροιο πιθανῶς λέγων. ὁ δὲ τὴν ἐναντίαν τούτῳ

φωνήν ἀφείς--- δυοῖν τὰ ἕτερα δήπου λέγειν ἀναγκαῖον· ἢ μὴ εἶναι τὴν ἀρετὴν ἕναν- τίαν τῇ κακίᾳ, τὴν πᾶσαν τῇ ὅλῃ καὶ τὰς ἐν μέρει ταῖς ἀναλόγοις, ἢ τὸ τῷ ἀγαθῷ μαχόμενον μὴ πάντως εἶναι κακόν. καίτοι τί τούτων ἑκατέρου γένοιτ' ἂν <παραδοξότερον ἢ> πρὸς τὴν φύσιν τῶν πραγμάτων ἀναρ- μοστότερον; αἱ γὰρ κακίαι μάχονται ταῖς ἀρεταῖς· καὶ δήλον ὡς μάχονται ἐκ τε τῆς ἄλλης ἀνθρωπίνης ζωῆς, καθ' ἣν οἱ μὲν ἄδικοι τοῖς δικαίοις, οἱ δ' ἀκόλαστοι τοῖς σώφροσιν ἠναντιώνται, κακ' τῆς ἐν αὐταῖς, εἰ βούλει, ταῖς ψυχαῖς διαστάσεως· οἷον ὅταν ἐν τοῖς ἀτελέσιν ἄγῃ μὲν ὁ λόγος ἕτερον, βιάζεται δὲ τὸ πάθος, μαχομένων δὲ ἀμφοῖν ἠττᾶται μὲν τὸ κρεῖττον ὑπὸ τοῦ χείρονος· τί γὰρ ἄλλο ἐν τούτοις ἐστὶν ἢ τὸ σώφρον τῆς ψυχῆς στασιάζον πρὸς τὸ ἀκόλαστον ἦθος; --- <τί δὲ ἐν> τοῖς ἄλλοις κακοῖς, ἐν οἷς στασιαζούσης τῆς ψυχῆς αἰσθανόμεθα; <ὄλως> γὰρ αἱ φαινόμεναι τῶν κακῶν πρὸς τοὺς ἀγαθοὺς ἐναντιώσεις πολλῶ πρό- τερον ἐν αὐταῖς εἰσὶν ἀφανῶς ταῖς ψυχαῖς· καὶ αὕτη τῆς ψυχῆς ἀμαθία ἐσχά- τη καὶ νόσος, ὅταν τὸ ἐν ἡμῖν κρεῖττον <καὶ οἱ ἐν αὐτῷ λόγοι ἀγαθοὶ ἐνυπάρ- χοντες> κρατῶνται ὑπὸ τῶν γηγενῶν καὶ ἀτίμων παθῶν. --- εἰ δ' ἐναντία μὲν, ὥσπερ εἴπομεν, ταῖς ἀρεταῖς αἱ κακίαι, τῷ δ' ἀγαθῷ ἐναντίον <πάντη> τὸ κακόν-οὐ γὰρ αὐτὴ πρὸς ἑαυτὴν ἢ φύσιν τοῦ ἀγαθοῦ πέφυκε στασιάζειν, ἀλλ' ὡς ἀπὸ μιᾶς ἐνάδος καὶ ἐνὸς αἰτίου ἔκγονος <οὔσα>, ὁμοιότητι τε καὶ ἐνότητι καὶ φιλίᾳ ἔχεται <πρὸς αὐτήν>, τὰ τε μείζω τῶν ἀγαθῶν σωστικὰ τῶν ἐλαττόνων εἰσὶ, καὶ τὰ ἐλάττω κοσμεῖται παρὰ τῶν τελειότερων· ἀνάγκη δήπου τὰς κακίας οὐ λόγῳ μόνον εἶναι κακίας, ἀλλ' ὄντως κακὸν <ἐκάστην>· καὶ οὐκ ἔλαττον ἀγαθόν· οὐδαμοῦ γὰρ ἐναντίον τῷ μείζονι ἀγαθῷ τὸ ἔλαττον, ὥσπερ οὐδὲ τῷ μείζονι θερμῷ τὸ ἥττον, οὐδὲ τῷ μᾶλλον ψυχρῷ τὸ ἔλαττον. εἰ δὲ αἱ ψυχῆς κακίαι τῆς τοῦ κακοῦ φύσεως ὁμολογοῖντο, δεδειγμένον ἂν εἴη τὸ κακὸν εἰς τὰ ὄντα τελοῦν. 5 <Καὶ οὐ ταύτη μόνον, ἀλλὰ καὶ> ὅτι τὸ κακὸν ἐστὶ τὸ ἐκάστου φθαρ- τικόν· ---καὶ τὸ ἐκάστου ἀγαθὸν τὸ ἐκάστου ἐστὶ σωστικόν, <διὸ καὶ> τοῦ ἀγαθοῦ πᾶσιν ἢ ἔφσεις· τὸ γὰρ εἶναι καὶ σώζεσθαι πᾶσιν <ἐκεῖθεν, ὥσπερ αὖ> τὸ μὴ εἶναι καὶ φθειρεσθαι διὰ τὴν τοῦ κακοῦ φύσιν. ἀνάγκη οὖν ἢ τὸ κακὸν εἶναι, ἢ μηδὲν εἶναι μηδενὸς φθαρτικόν· --- φθαρτικῶν γὰρ μὴ ὄντων, μηδὲ φθορὰν εἶναι δυνατόν· φθορᾶς δὲ μὴ οὔσης, οὐδὲ γένεσιν, ἐπειδὴ πᾶσα γένεσις δι' ἄλλου γίνεται φθορᾶς· γενέσεως δὲ οὐκ οὔσης, ἀτελής ὁ σύμπας ἔσται κόσμος· θνητὰ γὰρ ἐν αὐτῷ γένη ζῶντων οὐχ ἔξει, δεῖ δέ, εἰ μέλλει τέλος ἰκανῶς εἶναι, <φῆσιν ὁ Τίμαιος> [Pl. Tim. 41bfc]. <εἰ ἄρα δεῖ τὸν κόσμον εὐδαίμονα θεὸν [ib. 34b 8] εἶναι, δεῖ τὴν ὁμοιότητα τὴν πρὸς τὸ παντελὲς ζῶντων [cf. ib. 31b 1] αὐτὸν τελείως σώζειν· εἰ τοῦτο, δεῖ καὶ τὰ θνητὰ γένη [ib. 41b 7] συμπληροῦν τὸ πᾶν· εἰ τοῦτο>, δεῖ καὶ γένεσιν εἶναι <καὶ φθορὰν>· εἰ δὲ τοῦτο, δεῖ καὶ τὰ φθαρτικὰ τῶν ὄντων εἶναι καὶ τὰ γεννητικά, τὰ μὲν ἄλλων, τὰ δὲ ἄλλων· οὔτε γὰρ ἢ γένεσις οὔτε ἢ φθορὰ πᾶσιν ἐκ τῶν αὐτῶν. φθαρτικῶν δὲ ὄντων, ἃ ἐγγενόμενα τοῖς λαχοῦσι γένεσιν φθείρει τὴν ἐκείνων δύναμιν, δεῖ εἶναι καὶ τὸ κακόν. τοῦτο γὰρ ἦν τὸ κακόν, τὸ φθαρτικόν ἐκάστου τῶν γεννητῶν, ἐν ᾧ πρώτως ἐστὶ καθ' αὐτό. καὶ γὰρ ψυχῆς μὲν ἄλλα φθαρτικά, σώματος δὲ ἄλλα, καὶ τὸ φθειρόμενον ἄλλο· καὶ οὐχ ὁ αὐτὸς τρόπος τῆς φθορᾶς, ἀλλ' οὔ μὲν οὐσιώδης, οὔ δὲ ζωτικὸς; καὶ οὔ μὲν τῆς οὐσίας ἀγομένης εἰς τε τὸ μὴ εἶναι καὶ τὴν φθορὰν, οὔ δὲ τῆς ζωῆς ἀπὸ τοῦ ὄντος ὄλως φευγούσης ἐπ' ἄλλο μὴ ὄν. ὁ αὐτὸς ἄρα λόγος τὸν τε σύμπαντα κόσμον τέλειον ἡμῖν διασώσεται, καὶ τὸ κακὸν ἐν τοῖς οὔσι θήσεται· ὥστε οὐ μόνον τὸ κακὸν ἔσται διὰ τὸ ἀγαθόν, ἀλλὰ καὶ ἀγαθὸν ἔσται αὐτῷ τῷ εἶναι. τοῦτο δὲ τὸ παρα- δοξότατον, ὃ καὶ ἀπὸ τῶν ἐξῆς ἔσται γνωριμώτερον. 6 ---

– πᾶν τὸ ἀγαθὸν ὅσον ἐπιδέχεται τὴν τοῦ μᾶλλον καὶ ἥττον διαφορὰν, κατὰ μὲν τὸ μᾶλλον τελεώτερον ἐστὶ καὶ τῆς ἑαυτοῦ πηγῆς ἐγγυτέρω καθίσταται, κατὰ δὲ αὐτὸ τὸ ἥττον ἀμυδρούμενόν τε καὶ ἀτελέστερον διὰ τὴν ἔλλειψιν γινόμενον, ἀφίσταται πρὸς τὸ κάτω τῆς <αὐτοῦ ἐνάδος>. --- ἄρ' οὖν οὐχὶ καὶ τὴν ἀδικίαν αὐτὴν καὶ τὴν

ἀκολασίαν μάλλον καὶ ἤττον λέγομεν, ἢ τὸν ἴσον τρόπον ἀκόλαστοι καὶ ἄδικοι πάντες; οὐδαμῶς φήσομεν. τί δέ; οὐ καθὼ μάλλον καὶ ἤττον ἐστὶν ἡ ἀδικία, ὅσω μὲν ἤττον ἐστὶν ἀδικία, τοσοῦτω τῆς τοῦ ἀγαθοῦ φύσεως ἤττον ἀφέστηκεν, ὅσω δ' αὖ μάλλον μειζόνως ἔχει τὸ τῆς ἀδικίας πάθος, τοσοῦτω τοῦ ἀγαθοῦ μειζόνως ἐστὶν ἄμοιρος; ἀνάγκη δὴπου συγχωρεῖν. ἀλλὰ τὸ μὲν ἀγαθὸν πᾶν, τό τε ἔλαττον καὶ τὸ μεῖζον, αὐξόμενον ἐγγυτέρω τοῦ πρωτίστου τῶν ἀγαθῶν ἐλέγομεν γίνεσθαι, καὶ τὸ τελῶς ἀγαθὸν ταῦτόν τῳ μάλιστα ἀγαθῷ. ἡ δὲ τῆς ἀδικίας αὐξήσις τοῦ ἀγαθοῦ πάντως ἔλλειψις ἦν· οὐκ ἄρα ἀγαθὸν ἔτι τὴν ἀδικίαν προσήκει καλεῖν, οὔτε μεῖζον οὔτε ἔλαττον, ἀλλὰ πάντως κακόν. τὸ μὲν γὰρ ἔλαττον ἀγαθὸν αὐξόμενον γίνεται μειζόνως ἀγαθόν, <καὶ γὰρ τὸ ἔλαττον θερμὸν καὶ τὸ ἔλαττον ψυχρὸν μάλλον ἐκάτερον>· τὸ δὲ ἄδικον αὐξόμενον οὐ γίνεται μεῖζον ἀγαθόν. ἐναντίως οὖν ἔχον πρὸς τὸ ἀγαθόν, πῶς οὐκ ἂν εἴη τῶν κακῶν; ταῦτα μὲν δὴ καὶ οὗτος ὁ λόγος ἐρεῖ καὶ παρρησιάσεται περὶ τῆς τῶν κακῶν ὑποστάσεως. --- 7 --- Εἰ τοίνυν καὶ ταῦτα ἀναγκαίως ἐστὶ διὰ τὴν παντοδύναμον καὶ πανάγαθον <τῶν πρωτίστων αἰτιῶν> ἐνέργειαν, οὔτ' ἂν τὸ ἀγαθὸν αἰεὶ ἐν πᾶσι τοῖς οὔσι ὡσαύτως εἴη, οὔτ' ἂν ἡ τοῦ κακοῦ γένεσις ἐξελαύνοιτο τῶν ὄντων. εἰ γὰρ ἐστὶ τὸ ποτὲ μὲν τοῦ ἀγαθοῦ μετέχειν δυνάμενον, ποτὲ δὲ αὖ τῆς ἐκείνου μετουσίας στερούμενον, στερήσις μὲν ἐξ ἀνάγκης ἔσται τῆς τοῦ ἀγαθοῦ μεταλήψεως· ἡ δὲ στερήσις αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν εἶναι μὴ δυναμένη μηδὲ ἀπολελυμένη πάντῃ τῆς φύσεως, ἥς ἐστὶ στερήσις, τρόπον τινὰ δυναμουμενὴ παρ' αὐτῆς, διὰ τὴν πρὸς αὐτὴν ἐπιπλοκὴν εἰς τὴν τῶν ἐναντίων πρὸς τὸ ἀγαθὸν καθίσταται τάξιν· ---τὸ δ' ἄρα ἀγαθὸν ... καὶ τὴν ἑαυτοῦ στερήσιν δυναμοῖ. ὡς γὰρ τὸ ἀγαθὸν ἐν πᾶσι τοῖς οὔσι τὴν πρωτίστην ἀπεγέννησε δύναμιν, οὔτω δὴ καὶ τὸ ἐκασταχοῦ πάντως ἀγαθὸν ἐν ἐκάστῳ τῶν ὄντων γεννᾷ τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν, ἣτινι ἡ τοῦ ἀγαθοῦ, ὡς εἴρηται, στερήσις συμπλεκόμενη καὶ τὸ ἑαυτῆς ἀμενηνὸν τῇ ἐκείνου ῥώσασα δύναμει, γίνεται μὲν ὑπεναντία τῳ ἀγαθῷ, ῥωσθεῖσα τῇ πρὸς αὐτὸ μίξει καὶ λαβοῦσα δύναμιν εἰς τὸ μάχεσθαι πρὸς τὸ ἐγγύς· --- οὐ γὰρ ἐστὶ μοχθηρὸν εἶδος ζωῆς, ὡς πάντῃ ἀπεσβηκέναι τὴν τοῦ λόγου δύναμιν· μένει γὰρ ὁ λόγος ἔνδον, ἀμυδρὸν φθεγγόμενος, καίπερ παντοδαπῶν αὐτὸν περικεχυμένων παθῶν καὶ σύνεσις τὴν ἄνω οὐκ ἀπολείπει ψυχὴν. --- 8 --- <καὶ που μὲν> ἀμιγῶς πρὸς τὴν στερήσιν, <ποῦ δὲ ἤδη> μετὰ τῆς τοιαύτης μίξεως. τὸ γὰρ ποτὲ μετέχον τοῦ πρώτως ἀγαθοῦ, ἀναπίμπλαται τῆς παρεμπλοκῆς τοῦ μὴ ἀγαθοῦ· ἐπεὶ καὶ τὸ αὐτοεῖναι <καὶ ἡ τοῦ ὄντος φύσις ἄνω μὲν> ὄντως ὄν καὶ ὄν ἐστὶ μόνον, ἐν δὲ τοῖς τελευταίοις <τῶν ὄντων> συγκέκραται πῶς τῳ μὴ ὄντι· τὸ γὰρ πῆ μὲν ὄν, πῆ δὲ μὴ ὄν, καὶ ποτὲ μὲν ὄν, ἀπειράκις δὲ οὐκ ὄν, καὶ τὸ τοῦτο μὲν ὄν, τὰ δ' ἄλλα πάντα μὴ ὄν· τί ἂν λέγοι τις εἶναι μάλλον ἢ μὴ εἶναι πάντῃ τοῦ μὴ ὄντος πεπλησμένον· καὶ αὐτὸ δὲ τὸ μὴ ὄν, τὸ μὲν μηδαμῶς ὄν, ἀλλὰ καὶ αὐτῆς τῆς ἐσχάτης φύσεως, ἣτις κατὰ συμβεβηκὸς ἐστὶν, ἀπολειπόμενον, μήτε καθ' αὐτὸ μήτε κατὰ συμβεβηκὸς εἶναι δυνάμενον--οὐ γὰρ πῆ μὲν ἔστι, πῆ δὲ οὐκ ἔστι τὸ μηδαμῶς ὄν· τὸ δὲ ὁμοῦ τῳ ὄντι μὴ ὄν, εἴτε στερήσιν τοῦ ὄντος εἴτε ἑτεροϊότητα [Pl. Parm. 160d] καλεῖν <αὐτὸ θέμις>· καὶ τὸ μὲν πάντῃ μὴ ὄν, τὸ δὲ ἄνω μὲν οὐδὲν ἤττον τοῦ ὄντος ἐστὶν, <ὡς φησιν ὁ Ἐλεάτης ξένος> [Pl. soph. 258b 1-2], ἐν δὲ τοῖς ποτὲ μὲν οὔσι, ποτὲ δὲ μὴ οὔσι, <ἀμυδρότερον μὲν τοῦ ὄντος>, τῳ δὲ εἶναι τρόπον τινὰ κρατούμενον καὶ αὐτό. 9 Ὡσπερ οὖν, εἰ τὸ μὴ ὄν ἤρετό τις, πότερον ἐστὶν ἢ οὐκ ἔστι, τὸ μὲν πάντῃ μὴ ὄν οὐδαμῶθεν τοῦ εἶναι μετεिल्χός, ἐλέγομεν οὐδαμῶς ὄν· τὸ δὲ αὖ τρόπον τινὰ μὴ ὄν ἐν τοῖς οὔσι καταλέγειν συνεχωροῦμεν τῳ ταῦτα ἐρομένῳ. κατὰ τὰ αὐτὰ δὴ καὶ τὸ κακόν--ἐπεὶ καὶ τοῦτο διττόν, τὸ μὲν μόνως κακόν, τὸ δὲ οὐκ ἀμιγῆς πρὸς τὸ ἀγαθόν--τὸ μὲν τοῦ <μηδαμῶς> ὄντος <ἐπέκεινα θήσομεν> ..., τὸ δὲ ἐν τοῖς οὔσι τάξομεν· <μήτε γὰρ τοῦ εἶναι διὰ τὴν τοῦ ἀγαθοῦ μεσιτείαν>, μήτε τοῦ ἀγαθοῦ διὰ τὸ εἶναι ἔρημον ἔτι μένειν δυνάμενον· ἅμα γὰρ ὄν ἐστὶ καὶ ἀγαθόν ἐστὶ. καὶ τὸ μὲν πάντῃ

κακὸν τοῦ πρωτίστου τῶν ἀγαθῶν ἀπόπτωσις ὃν καὶ οἶον ἔκβα- σις, εἰκότως καὶ τοῦ ὄντος ἐστέρηται· τί γὰρ ἂν τοῦ ἀγαθοῦ μετασχεῖν μὴ δυνάμενον εἰς τὰ ὄντα πάροδοι ἔχοι; τὸ δὲ οὐ πάντῃ κακόν, ὑπεναν- τίον [Pl. Theaet. 176a] μὲν ὃν ἀγαθῶ τινὶ καὶ οὐ παντί, τάττεται δὲ καὶ ἀγαθύνεται διὰ τὴν τῶν ὅλων ἀγαθῶν ὑπερβολήν· καὶ τοῖς μὲν ἐστὶ κακὸν οἷς ἠναντίωται, τῶν δὲ ὡς ἀγαθῶν ἐξήρηται· μάχεσθαι γὰρ ἐκείνοις οὐ δεῖ, ἀλλ' ἔπρεσθαι πάντα κατὰ δίκην ἢ μηδὲ εἶναι τὸ παράπαν. 10 <Ὁρθῶς ἄρα> Πλάτων ἐν μὲν τῷ Τιμαίῳ κατὰ τὴν δημιουργικὴν βούλησιν ἀγαθὰ μὲν πάντα, φαῦλον δὲ μηδὲν εἶναι φησὶν [Tim. 30a 2–3]· ἐν δὲ τοῖς πρὸς τὸν γεωμέτρην λόγους οὗτ' ἀπολέσθαι φησὶν τὰ κακά, ἀλλ' ἐξ ἀνάγκης [Theaet. 176a] <ἐν τοῖς οὔσι γεγονέναι προτείνει. τὰ γὰρ πάντα ἀγαθύνεται τῇ βουλήσει τοῦ πατρὸς> καὶ οὐδὲν πρὸς τὴν ἐκείνου δημιουργίαν κακόν, οὔτε τῶν ὄντων οὔτε τῶν γινο- μένων. --- ἐπεὶ καὶ τὸ σκότος τὸ μὲν ἀμιγῆς πάντῃ ... καὶ φωτὸς ἄμοιρον οὐκ ἔστι, τὸ δὲ ἐν τῷ φωτὶ γενόμενον καὶ ὑπ' αὐτοῦ ὀριζόμενον <πανταχοῦ> τῶν ὄντων ἐστίν. --- πάντα οὖν ἀγαθὰ τῷ πάντων πατρί, καὶ ἔστι τὸ κακὸν ἐν τοῖς μὴ πάντῃ κατὰ τὸ ἀγαθὸν ἐστάναι δυναμένοις. --- Πῶς μὲν οὖν ἐστὶ καὶ πῶς οὐκ ἔστι τὸ κακὸν ἐκ τούτων δῆλον. πάντες γὰρ οἱ τε πάντα λέγοντες ἀγαθὰ καὶ οἱ μὴ, πῆ μὲν ὀρθῶς λέγουσι, πῆ δὲ οὐκ ὀρθῶς. καὶ γὰρ ὅτι πάντα τὰ ὄντα ἐστίν, ἀληθές· ἀλλὰ καὶ τὸ μὴ ὃν ἔστι τῷ ὄντι συμπεπλεγμένον. πάντα οὖν ἀγαθὰ τῷ μηδὲν εἶναι κακὸν ἀκόσμητον καὶ ἀμιγῆς· καὶ τὸ κακόν ἐστίν, οἷς δὴ καὶ ἔστι κακόν· ἔστι δὲ ὧν ἡ φύσις ἀμιγῶς ἐν τῷ ἀγαθῷ μένειν οὐ πέφυκεν. 11 Ἐν τίσιν δὲ τῶν ὄντων τὸ κακὸν καὶ ὅπως ὑπέστη καὶ πόθεν, ἐπόμενον ἂν εἴη μετὰ ταῦτα θεωρῆσαι, διότι τῶν ὄντων ἡμῖν ἐφάνη καὶ ἡ τούτου φύσις. ἄνωθεν οὖν ἀρκτέον καὶ θεατέον, εἴ πως δυνάμεθα, ποῦ τὸ κακόν. 30 --- ῥητέον καὶ περὶ τῆς ὕλης, εἴτε ἔστι κακόν, εἴτε καὶ μὴ. συμβεβηκέναι μὲν γὰρ αὐτῇ τὸ κακὸν οὐδαμῶς δυνατόν, ὅτι καθ' ἑαυτὴν ἄποιός ἐστι καὶ ἀνείδεος καὶ ὑποκείμενον, ἀλλ' οὐκ ἐν ὑποκειμένῳ, καὶ ἀπλοῦν, ἀλλ' οὐκ ἄλλο ἐν ἄλλῳ. εἰ δὲ ἔστιν ὅλως κακόν, ὡς τινὲς φασί, κατ' οὐσίαν ἐστὶ κακόν, ἢ καὶ λέγουσιν ἐκεῖνοι, τὴν ὕλην τὸ πρῶτως κακόν καὶ <ὃ συγγέουσι θεοὶ περ [Hom. Υ 65] ποιοῦντες>. τί γὰρ ἄλλο ἐστὶ τὸ κακὸν ἢ ἀμετρία καὶ ἀοριστία καὶ πάντα ὅσα τοῦ ἀγαθοῦ στερήσεις; τὸ γὰρ ἀγαθὸν μέτρον ἐστὶ πάντων καὶ ὄρος καὶ πέρασ καὶ τελειότης· ὥστε τὸ κακὸν ἀμετρία καὶ αὐτοάπειρον καὶ ἀτελές καὶ ἀόριστον. ταῦτα δὲ πάντα ἐν ὕλῃ καὶ πρῶτως, οὐκ ἄλλα ὄντα παρ' ἐκείνην, ἀλλ' ἐκείνη καὶ ὃ ἐστὶν αὐτῆς τὸ εἶναι. τὸ ἄρα πρῶτως κακὸν καὶ ἡ τοῦ κακοῦ φύσις καὶ τὸ πάντων ἔσχατον ἢ ὕλη. εἰ δὲ καὶ ἀγαθὸν διττόν ἐστι, τὸ μὲν αὐτοαγαθὸν καὶ οὐδὲν ἄλλο ἢ ἀγαθόν, <τὸ δὲ ἐν ἄλλῳ καὶ ἀγαθόν τι καὶ οὐ πρῶτως ἀγαθόν, ἔσται καὶ τὸ κακὸν διττόν, τὸ μὲν οἶον αὐτὸ καὶ πρῶτως κακὸν καὶ οὐδὲν ἄλλο ἢ> κακόν, τὸ δὲ ἐν ἄλλῳ καὶ κακόν τι καὶ δι' ἐκεῖνο κακόν καὶ ἐκείνου μεταλήψει ἢ ὁμοιώσει κακόν. καὶ ὡσπερ τὸ αὐτοαγαθὸν πρῶτον, οὕτω καὶ τὸ αὐτοκακὸν ἔσχατον τῶν ὄντων· οὔτε γὰρ τοῦ ἀγα-θοῦ κρεῖττον οὔτε τοῦ κακοῦ χειρὸν εἶναι δυνατόν οὐδέν· καὶ γὰρ τὰ ἄλλα πάντα διὰ ταῦτα κρεῖττω τί καὶ χειρῶ φαμέν. τὸ δὲ τῶν ὄντων ἔσχατον, ὕλη· πάντα γὰρ τὰ ἄλλα ποιεῖν ἢ πάσχειν πέφυκεν· ἢ δὲ οὐδέτερον, τῆς ἀμφοῖν ἐστερημένη δυνάμεως. τὸ ἄρα αὐτοκακὸν καὶ τὸ πρῶτως κακὸν ἢ ὕλη. 31 Εἰ δὲ καὶ ἐν σώμασι τὸ παρὰ φύσιν ὕλης κρατούσης, ὡς εἴρηται, καὶ ἐν ψυχαῖς τὸ κακὸν καὶ ἡ ἀσθένεια ... τῷ μεθυσθῆναι τῆς περὶ αὐτὴν ἀοριστίας ὁμοιουμέναις πρὸς αὐτήν, τί ταύτην ἀφέντες αἰτιασθῆναι ἄλλην ἐπιζητοῦμεν ἀρχὴν τῶν κακῶν καὶ πηγὴν τῆς τούτων ὑποστάσεως; <ἀλλ' εἰ> κακὸν ἢ ὕλη ..., δυοῖν θάτερον ἀνάγκη, ἢ τὸ ἀγαθὸν τοῦ κακοῦ ποιεῖν αἴτιον, ἢ δύο τῶν ὄντων ἀρχάς. ἀνάγκη μὲν γὰρ πᾶν τὸ ὅπως οὖν ὑφ' ἑστὸς ἢ ἀρχὴν εἶναι τῶν ὅλων ἢ ἐξ ἀρχῆς· τὴν δὲ ὕλην ἐξ ἀρχῆς μὲν οὔσαν, ἀπὸ τοῦ ἀγαθοῦ καὶ αὐτὴν ἔχειν τὴν εἰς τὸ εἶναι πά-ροδοι, ἀρχὴν δὲ οὔσαν, δύο τῶν ὄντων ἡμῖν ὑποβάλλειν ἀρχὰς μαχο- μένας ἀλλήλαις, τό τε πρῶτως ἀγαθὸν καὶ τὸ πρῶτως

κακόν· ἀλλ' ἀδύνατον· οὔτε γὰρ δύο τὰ πρῶτα· πόθεν γὰρ ὅλως, μονάδος οὐκ οὔσης; εἰ γὰρ ἐκάτερον τοῖν δυοῖν ἓν, δεῖ πρὸ ἀμφοῖν εἶναι τὸ ἓν, ᾧ ταῦτα ἐν ἄμφω, καὶ μίαν ἀρχήν. οὔτ' ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ τὸ κακόν· ὡς γὰρ τὸ τῶν ἀγαθῶν αἴτιον μειζόνως ἀγαθόν, οὕτω δὴ καὶ τὸ τοῦ κακοῦ γεννητικὸν μειζόνως ἂν εἴη κακόν· καὶ οὐδὲ τὸ ἀγαθὸν ἔτι τὴν ἑαυτοῦ φύσιν ἕξει, τὴν τοῦ κακοῦ παράγον ἀρχήν. --- <ὥστε> τὸ μὲν ἀγαθὸν ἔσται κακόν ὡς τοῦ κακοῦ αἴτιον, τὸ δὲ κακὸν ἀγαθὸν ὡς ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ παρηγμένον. 32 Εἰ δὲ ἀναγκαῖον ἡ ὕλη πρὸς τὸ πᾶν καὶ οὐκ ἂν ἦν ὁ κόσμος ὁ πάμμεγας οὗτος καὶ εὐδαίμων θεός [Pl. Tim. 34 b 8] ὕλης ἀπούσης, πῶς ἔτι τὴν τοῦ κακοῦ φύσιν ἐπὶ ταύτην ἀνακτέον; ἄλλο γὰρ τὸ κακὸν καὶ ἄλλο τὸ ἀναγκαῖον, καὶ τὸ μὲν ἔστι τοιοῦτον οὐ χωρὶς εἶναι ἀδύνατον, τὸ δὲ τοῦ εἶναι στέρησις. εἰ τοίνυν καὶ πρὸς τὴν δημιουργίαν τοῦ σύμπαντος κόσμου τὴν ἑαυτῆς παρέχεται χρεῖαν καὶ παρῆκται πρῶτως ὑποδοχὴ τῆς γενέσεως ἐσομένη καὶ οἶον τιθήνη [Pl. Tim. 49a 6] καὶ μήτηρ [ib. 50d 3, 51a 4], πῶς ἂν ἔτι λέγοιτο κακὸν καὶ τὸ πρῶτως κακόν; εἰ δὲ καὶ τὴν ἀμετρίαν καὶ τὸ ἀόριστον καὶ τὸ ἄπειρον καὶ ἕκαστον τῶν τοιούτων πολλαχῶς λέγομεν—καὶ γὰρ ὡς μαχόμενα μέτρῳ καὶ <ὡς ἀπουσίαν> αὐτοῦ καὶ ἀφαίρεσιν καὶ ὡς ὑποκειμένην αὐτῷ καὶ ἐνδεᾶ μέτρου καὶ ὄρου—, ἡ δὲ ὕλη μάχεσθαι μὲν οὐ πέφυκεν οὐδὲ ποιεῖν ὅλως οὐδέν, ἥτινι μηδὲ τὸ πάσχειν ἔστι κατὰ φύσιν δι' ἔλλειψιν τῆς τοῦ πάσχειν δυνάμεως, ἄρσις δὲ πάλιν οὐκ ἔστι μέτρου καὶ πέρατος ὅτι μὴ ἔστι στερήσει ταυτόν· ἡ μὲν γὰρ στέρησις παρόντων ἐκείνων οὐκ ἔστιν, ἡ δὲ ὕλη καὶ ἔστι καὶ δέχεται τὴν αὐτῶν ἔμφασιν—ἀνάγκη δὴπου τὸ ἄπειρον αὐτῆς καὶ ἄμετρον ἐνδεὲς εἶναι μέτρου καὶ πέρατος. τὸ δὲ ἐνδεὲς τούτων πῶς αὐτοῖς ἐναντίον εἴη; πῶς δὲ ἔτι κακόν τὸ τοῦ ἀγαθοῦ δεόμενον; φεύγει γὰρ τὴν τοῦ ἀγαθοῦ φύσιν τὸ κακόν, καὶ ὅλως ἅπαν τὸ ἐναντίον τὴν ἐναντίαν ἕξειν. εἰ δὲ ... καὶ κυῖσκει τὴν γένεσιν, καὶ—ὡς φησιν αὐτός>—τρέφει, κακὸν δὲ οὐδὲν παρ' αὐτῆς μητρὸς οὔσης τοῖς ἐξ αὐτῆς, μᾶλλον δὲ ἐν αὐτῇ γεννωμένοις. 33 --- Καὶ γὰρ τί ἂν δράσειεν εἰς ἄλλα τὸ ποιεῖν μὴ δυνάμενον; πῶς δὲ αὐτὸ ποιεῖν ἕξει τὸ ἄποιον καθ' ἑαυτό; πότερον δὲ ἄγει πρὸς ἑαυτὴν ἢ ὕλη τὰς ψυχὰς ἢ παρ' ἑαυτῶν ἐκείναι ἄγονται <καὶ χωριστὰ γίνονται> δυνάμει καὶ ἀδυναμῖα τῇ ἑαυτῶν; εἰ μὲν γὰρ παρ' ἑαυτῶν ἄγονται, τοῦτο ἦν αὐταῖς τὸ κακόν, ἢ πρὸς τὸ χεῖρον ὀρμὴ καὶ ἡ ὄρεξις, ἀλλ' οὐχὶ ἡ ὕλη· παντὶ γὰρ ἡ φυγὴ τοῦ κρείττονος κακόν, καὶ πολλῷ μᾶλλον ἢ πρὸς τὸ χεῖρον· καὶ δι' ἀσθένειαν πάσχουσιν ἂ πάσχειν τὰς τοιαύτας δεῖ κακῶς ἐλομένας, εἰ δὲ παρὰ τῆς ὕλης ἄγονται, ποῦ τὸ αὐτοκίνητόν ἐστι καὶ αἰ τῆς ψυχῆς αἰρέσεις; --- εἰ πάσας ἄγει πρὸς ἑαυτὴν ἢ ὕλη καὶ ἐνοχλεῖ καὶ βιάζεται--- 34 --- Ἐν μὲν γὰρ τῷ Τιμαίῳ μητέρα [51a 4] καὶ τιθήνην αὐτὴν τῆς γενέσεως [52d 4–5] καλῶν καὶ συναιτίαν [46c 7] τῆς τοῦ κόσμου δημιουργίας--- ἐν δὲ τοῖς τοῦ Ἐλεάτου ξένου λόγοις αἰτίαν τῆς τοῦ παντὸς ἀταξίας <εἰς ὑποκειμένην φύσιν ἀνίησι, παρὰ μὲν τοῦ συνθέντος πάντα καλὰ κεκτῆσθαι τὸν κόσμον λέγων, παρὰ δὲ τῆς ἔμπροσθεν ἕξεως τὰ ἐναντία τούτων ἐν αὐτῷ γένεσιν ἔχειν [Pl. pol. 273bc]>. ἐν δὲ τῷ Φιλήβῳ καὶ αὐτὴν τὴν ὕλην καὶ πᾶσαν τὴν τοῦ ἀπείρου φύσιν ἐκ τοῦ ἐνὸς παράγων καὶ ὅλως πρὸ τῆς τοῦ πέρατος καὶ ἀπείρου διαστάσεως τὴν θεῖαν αἰτίαν <τιθεῖς>, ἔνθεον αὐτὴν καὶ ἀγαθὸν διὰ τὴν τοῦ θεοῦ μετάληψιν καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ θεοῦ γένεσιν εἶναι συγχωρεῖ καὶ οὐδαμῶς κακόν. τῶν κακῶν ἀλλ' ἅττα <φησὶ> χρῆναι ζητεῖν τὰ αἴτια, καὶ οὐ θεόν, <ὡς ἐν ἄλλοις [resp. Pl. 379c 6–7] εἴρηται>. οὐκοῦν ἢ ἀταξία καὶ τὸ κακὸν οὐ διὰ τὴν ὕλην, ἀλλὰ διὰ τὸ πλημμελῶς καὶ ἀτάκτως κινούμενον [Pl. Tim. 30a 4–5]· τοῦτο γὰρ ἔστι τὸ σωματοειδές, <ὃ φησιν ὁ Ἐλεάτης ξένος> τῆς ἀταξίας αἴτιον [Pl. pol. 273b 4] ... καὶ οὐχὶ τὴν ὕλην εἶναι δυναμένην, ---τῆς ὕλης ἀκινήτου οὔσης καθ' ἑαυτὴν. --- τὰ γὰρ ἴχνη τῶν διαφορῶν εἰδῶν ἐπ' ἄλλην καὶ ἄλλην ἄγοντα φοράν, πλημμελεῖ τὴν ὄλην ἀποφαίνει κίνησιν. <τοῦτο οὖν ἔστι ἡ ἔμπροσθεν ἕξις· οὐ γὰρ> δυναμένη κρατεῖσθαι τοῖς εἴδεσιν, ἀκόσμητον ἑαυτὴν δείκνυσι καὶ ἀκαλλῆ. --- 35 --- Ὅτι δὲ οὐκ ἐκ τῆς

ύλης τὸ κακὸν οὐδ' ἐν τοῖς σώμασιν, ἐκ τούτων δῆλον· οὐ γὰρ ἐστὶν ἢ τε ὕλη καὶ τὸ πλημμελῶς κινούμενον ταυτόν. ὅτι δὲ καὶ τὴν ὕλην οὐ τὸ πρώτως κακὸν <θετέον, ἱκανῶς, οἶμαι, ἔδειξεν ὁ ἐν Φιλήβῳ Σωκράτης>, ἐκ τοῦ θεοῦ τὴν ἀπειρίαν <γεννῶν> [Pl. Phileb. 23c 9]. εἰ δὲ καὶ αὐτόθεν τὸ ἀπειρον τὴν ὕλην ῥητέον, ἐκ τοῦ θεοῦ ἢ ὕλη, εἴ γε τὸ πρώτως ἀπειρον τὴν οὐσιώδη πᾶσαν ἀπειρίαν μιᾶς αἰτίας ἡρτημένην θεόθεν <ἐκγεννᾶσθαι ῥητέον, καὶ μάλιστα> τὴν μετὰ τοῦ πέρατος ποιεῖν τὸ μίγμα μὴ δυναμένην, ὡς τοῦ θεοῦ ὄντος αἰτίου τῆς ὑποστάσεως αὐτῶν καὶ τῆς μίξεως. τοῦτο μὲν οὖν καὶ τὴν τοῦ σώματος ἢ σῶμα φύσιν εἰς μίαν αἰτίαν ἄγει, τὸν θεόν· αὐτὸς γὰρ ἐστὶν ὁ τὸ μικτὸν γεννήσας. οὔτε ἄρα τὸ σῶμα κακὸν οὔτε ἢ ὕλη· ταῦτα γὰρ ἐστὶ θεοῦ γεννήματα, τὸ μὲν ὡς μίγμα, τὸ δὲ ὡς ἀπειρον. --- <καὶ αὐτὸς λέγων ἐν ἐκείνοις>· οὐκοῦν τὰ μὲν γινόμενα καὶ ἐξ ὧν γίνεται πάντα τὰ τρία παρέσχετο ἡμῖν γένη [Pl. Phileb. 27a 11–12]; τὸ ἄρα σῶμα, ἐν καὶ τοῦτο τῶν πάντων ὄν, ἐπειδὴ μικτόν, καὶ τὸ μὲν ἐν αὐτῷ πέρασ καὶ λόγος, τὸ δὲ ἀπειρον, διχῶς ἐκείθεν ἔσται, κατὰ τε τὸ ὅλον καὶ κατὰ τὰ μέρη. τί γὰρ ἄλλο ἐν αὐτῷ τὸ ἀπειρον ἢ ἢ ὕλη; τί δὲ τὸ πέρασ ἢ τὸ εἶδος; τί δὲ τὸ ἐκ τούτων ἢ τὸ σύνολον; εἰ τοῖνυν καὶ αὐτὰ τὰ γινόμενα πάντα καὶ ἐξ ὧν γίνεται, μικτόν ἐστὶ καὶ πέρασ καὶ ἀπειρον· τὸ δὲ δὴ πάντα ταῦτα δημιουργοῦν ἄλλο καὶ τέταρτον, <ὡς φησιν αὐτός> [Phileb. 27 aβ]· οὐτ' ἂν τὴν ὕλην οὐτ' ἂν τὸ εἶδος οὐτ' ἂν τὸ μικτὸν ἀλλαχόθεν ἢ ἐκ τοῦ θεοῦ <μικτόν> παράγεσθαι φησαιμεν. τί δ' ἂν ἐκείθεν γενόμενον εἴη κακόν; οὔτε γὰρ θερμότητος τὸ ψύχειν οὔτε ἀγαθοῦ τὸ κακὰ παράγειν· οὔτε ἄρα τὴν ὕλην οὔτε τὸ σῶμα κακὸν προσρητέον. 36 --- μήτε ἀγαθὸν εἶναι τὴν ὕλην μήτε κακόν. εἴτε γὰρ ἀγαθόν, τέλος ἔσται καὶ οὐκ ἔσχατον τῶν πάντων, καὶ οὐ ἔνεκα καὶ ἐφετόν· πᾶν γὰρ τὸ ἀγαθὸν τοιοῦτον, ἐπεὶ τὸ πρώτως ἀγαθὸν τέλος καὶ οὐ ἔνεκα πάντα καὶ ἐφετόν πᾶσι τοῖς οὔσιν. εἴτε αὖ κακόν, θεὸς ἔσται καὶ ἀρχὴ τῶν ὄντων ἄλλη καὶ στασιάζουσα πρὸς τὴν τῶν ἀγαθῶν αἰτίαν, καὶ ἔσονται δύο πηγαὶ μεθειμένα ρεῖν [Pl. leg. I 636d 7–8] ἐξ ἐναντίας, ἀγαθῶν μὲν ἄλλη, κακῶν δὲ ἄλλη, καὶ οὐδὲ αὐτοῖς ἔσται τοῖς θεοῖς βίος ἀπήμων οὐδὲ ἔξω τῆς θνητῆς δυσχερείας, οἷς ἐστὶ τι δυσμενὲς καὶ ἀλλότριον καὶ οἶον ἐνο- χλοῦν. εἰ δὲ μὴ ἔστιν ἐκάτερον, τί ἂν εἴη καθ' ἑαυτήν; ἢ τοῦτο ὁ πολλακίς εἴρηται τὸ ἀναγκαῖον ἐπ' αὐτῆς ῥητέον; ἔστι γὰρ ἄλλη μὲν ἢ τοῦ ἀγαθοῦ φύσις, ἄλλη δὲ ἢ τοῦ κακοῦ, καὶ ταῦτα μὲν ἀλλήλοις ἐναντία· τρίτη δὲ ἄλλη, μήτε ἀγαθὸν ἀπλῶς οὔσα, μήτε κακόν, <ἀλλ' ἀναγκαῖον. τὸ μὲν γὰρ κακόν> ἀπάγει τοῦ ἀγαθοῦ καὶ φεύγει τὴν ἐκείνου φύσιν· τὸ δὲ ἀναγκαῖον <τοῦ ἀγαθοῦ ἔνεκα> πᾶν ἐστὶν ὃ ἐστὶ καὶ ἐπ' αὐτὸ τὴν ἀναφορὰν ἔχει καὶ δι' ἐκεῖνο τὴν οἰάνποτε γένεσιν ἔσχευ· εἰ δὲ γενέσεως ἔνεκά του <...>, ἄλλο δὲ αὐτῆς ἔνεκα μηδέν, ἵνα ἂν καὶ τέλος αὐτὴν καὶ ἀγαθὸν ἐλέγομεν· ἀναγκαῖον δὴπου πρὸς τὴν γένεσιν αὐτὴν καὶ οὐ κακὸν προσρητέον, καὶ γεγονέναι θεόθεν ὡς ἀναγκαῖον καὶ εἶναι τοῖς ἐφ' ἑαυτῶν ἰδρῦσθαι μὴ δυναμένοις εἴδεσιν ἀναγκαῖον. οὐ γὰρ μόνον τὰ ἀγαθὰ καὶ παρ' ἑαυτῶν τοιαῦτα παράγειν ἔδει τὴν τῶν ἀγαθῶν ἀπάντων αἰτίαν, ἀλλὰ καὶ τὴν φύσιν ἐκείνην, ἢ μὴ ἔστι μὲν ἀπλῶς καὶ παρ' αὐτῆς ἀγαθόν, ὀρέγεται δὲ ἀγαθοῦ, οὔ καὶ ὀρεγομένη δίδωσιν ἄλλοις γένεσιν εἰς τὸ εἶναι καὶ ὁπωσοῦν ἐπ' αὐτῆς. τὸ γὰρ ἐνδεὲς αὐτῆς τῶν ἀγαθῶν συντελεῖ πρὸς τὴν τῶν αἰσθητῶν δημιουργίαν, ἐπεὶ καὶ τὸ ὄν οὐ τὰ ὄντα μόνον ὑφίστησιν, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐφιέμενα τῆς τοῦ εἶναι μετουσίας, οἷς τὸ εἶναι κατὰ τὴν τοῦ ὄντος ἔφεσιν. ἄλλο γοῦν τὸ πρώτως ἐφετόν, ἄλλο τὸ ἐφιέμενον ἐκείνου καὶ ἐν τούτῳ τὸ ἀγαθὸν ἔχον· ἄλλο τὸ μεταξὺ πᾶν, ὃ τοῖς μὲν ἐφετόν ἐστὶ, τῶν δὲ ἐφίεται, δηλαδὴ τῶν πρὸ αὐτοῦ καὶ ὧν ἔνεκά ἐστὶ. 37 Τὴν μὲν οὖν ὕλην τὴν αὐτὴν ἐκ γε τοῦ λόγου τοῦδε σκοποῦντες ἂν εὐροιμεν, ὡς οὔτε ἀγαθὸν οὔτε κακόν, ἀλλὰ ἀναγκαῖον μόνον· καὶ ὡς μὲν γενομένη ἔνεκα ἀγαθοῦ, ἀγαθόν, ἀπλῶς δὲ οὐκ ἀγαθόν· καὶ ὡς μὲν ἔσχατον τῶν ὄντων κακόν, εἴπερ τὸ πλεῖστον ἀφεστῶς τοῦ ἀγαθοῦ κακόν, ἀπλῶς δὲ οὐ κακόν, ἀλλ'—ὡσπερ εἴρηται—ἀναγκαῖον. ὅλως δὲ τὸ κακὸν αὐτὸ καθ' αὐτό που εἶναι οὐκ ἀληθές· οὐ γὰρ

ἔστι τὸ ἀμιγῆς οὐδὲ τὸ πρῶτως κακόν. εἰ μὲν γὰρ τῷ ἀγαθῷ παντὶ τὸ κακὸν ὑπεναντίον ἦν, ἔδει, τοῦ ἀγαθοῦ πρὸ τοῦ ἐν ἄλλῳ καθ' ἑαυτὸ καὶ πρῶτως ὄντος, καὶ τὸ κακὸν εἶναι διττόν, τὸ μὲν αὐτό, τὸ δὲ ἐν ἄλλῳ. εἰ δὲ ἐκείνοις ἔστι τῶν ἀγαθῶν ἑναντίον τὸ κακόν, οἷς τὸ εἶναι ἐν ἄλλῳ, πολλῷ δήπου μᾶλλον καὶ τὸ κακὸν ἐν ἄλλῳ, καθ' ἑαυτὸ δὲ οὐκ ἔστιν· οὐδὲ γὰρ τὸ ἀγαθόν, ὧ τὸ κακὸν ὑπεναντίον, ἀλλὰ ἐν ἄλλῳ καὶ οὐ χωρὶς. καὶ τί γὰρ ἂν εἴη τῷ πρῶτως ἀγαθῷ μὴ ὅτι κακόν, ἀλλὰ καὶ ἄλλ' ὅτιοῦν τῶν ὄντων ἑναντίον; πάντα γὰρ τὰ ὄντα δι' ἐκεῖνο καὶ ἐκείνου ἕνεκά ἐστι. τὸ δὲ ἑναντίον εἶναι διὰ τὴν ἑναντίαν φύσιν ἀδύνατον, ἀλλ' αὐτὸ τούν-αντίον μὴ εἶναι· φθίρεται γὰρ ὑπ' ἀλλήλων τὰ ἑναντία, καὶ ὅλως πάντα τὰ ἑναντία μιᾶς ἐξήπται κορυφῆς καὶ γένους· τοῦ δὲ πρῶτως ἀγαθοῦ γένος τί ἂν εἴη; τί γὰρ ἐπέκεινα τῆς τοῦ ἀγαθοῦ φύσεως; τί δ' ἂν ἐκείνῳ γένοιτο τῶν ὄντων ὁμογενές; δέοι γὰρ ἂν ἕτερον εἶναι τι πρὸ ἀμφοῖν, οὗ μέρος ἂν ὑπάρχοι ἐκεῖνα· καὶ οὐκ ἂν ἔτι τὸ ἀγαθὸν ἀρχὴ τῶν ὄντων, ἀλλ' ἐκεῖνο ἂν εἴη τὸ κοινὸν ἀμφοῖν. οὐδὲν ἄρα τὸ ἑναντίον τῷ πρῶτως ἀγαθῷ, ἀλλ' οὐδὲ τοῖς μετεχομένοις πᾶσιν, ἀλλ' οἷς μὴ ὡσαύτως ἢ μέθεξις. 38 --- <ἐπεὶ καὶ> στερήσεως παρούσης οὕτω κακόν, παντελοῦς δὲ γενομένης καὶ ἡ τοῦ κακοῦ φύσις ἀπελήλυθε-λέγω δὲ οἷον ἀταξίας μὲν παρούσης, ἀλλ' οὐ πάσης, νόσος ἐν σώματι· ἡ πάσης γὰρ τῆς τάξεως στερήσις ἅμα τό τε ὑποκείμενον ἀνεῖλε καὶ τὸ ἐν αὐτῷ κακόν. καὶ μήπω μὲν γενόμενον στερήσις μὲν ἐστὶ, κακόν δὲ οὐκ ἔστιν· ---τούτων δὲ οὐδὲν πω κακόν. ὅλως δὲ τὴν ἀταξίαν καὶ τὸ ἄμετρον, ὡς περ εἴρηται, ληπτέον ἄλλως μὲν τὴν ἀπουσίαν <ἐκείνων>, τοῦ τε μέτρου <λέγω> καὶ τῆς τάξεως, ἄλλως δὲ τὴν ἑναντίαν πρὸς αὐτὰ φύσιν· ἡ μὲν γὰρ μάχεται τῷ μέτρῳ καὶ τῇ τάξει, ἡ δὲ μόνον ἀφαίρεσις ἐστὶν ἐκείνων καὶ οὐδὲν ἄλλ' ἢ ἀπόφασις, μᾶλλον δὲ ἐκεῖνα παρόντα μὲν ἐστὶν ἅ ἐστιν, ἀπόντα δὲ τὰς ἑαυτῶν καταλείπει στερήσεις. εἰ τοίνυν τὸ μὲν κακὸν ἑναντίον τῷ ἀγαθῷ καὶ στασιάζει πρὸς αὐτό, στερήσις δὲ οὔτε μάχεται τῇ ἑαυτῆς ἕξει οὔτε δρᾶν τι πέφυκεν, ἧς καὶ τὸ εἶναι τοιοῦτον ἀμυδρὸν πάντη καὶ ἀμενηνόν, ὡς ὁ ἐκείνων λόγος· πῶς ἂν ἔτι τὸ κακο-ποιὸν ἐπὶ ταύτην ἀνάγοιμεν, ἧς πᾶν ἀφήρηται τὸ ποιεῖν; εἶδους γὰρ ἐστὶ τοῦτο καὶ δυνάμεως· --- Ἐν τίσιν μὲν οὖν τῶν ὄντων τὸ κακὸν ἔστι τὸ καὶ οὐκ ἔστι, ἀπὸ τούτων δῆλον. 39 Ἐπεὶ δὲ ἄλλως μὲν ἐστὶν ἐν ψυχαῖς, ἄλλως δὲ ἐν σώμασι---· πότερον τὸ ἐν ψυχαῖς κακὸν μείζον τοῦ ἐν σώμασι ...; --- <μείζονι δὲ ἀγαθῷ τὸ μείζον κακὸν ἑναντίον· ὥστε> μείζον τὸ ἐν ψυχαῖς ἢ ἐν σώμασι κακόν, οὐ πάσαις, ἀλλ' ὅσαις ἢ δύνამις πάσχειν πέφυκε· ὅσαις δὲ ἡ ἐνέργεια μόνον, ἐξίτηλον τὸ κακὸν καὶ ἀπουσία τῆς ὅλης τελειότητος καὶ ὑφεις μόνον· τὸ μὲν γὰρ ἀρετῆ ἑναντίον, τὸ δὲ τοῖς σώματος ἀγαθοῖς, καὶ τὸ μὲν τῷ κατὰ νοῦν, τὸ δὲ τῷ κατὰ φύσιν. ὅσα δὲ οὖν φύσεως ὁ νοῦς καὶ τὸ κατὰ νοῦν τοῦ κατὰ φύσιν κρεῖττον, τοσοῦτω δήπου καὶ τὸ παρὰ νοῦν τοῦ παρὰ φύσιν ἐπέκεινα <πρὸς τὸ κακόν>. εἰ δὲ τὸ μὲν οὐσίας ἐστὶ φθαρτικόν, τὸ δὲ δυνάμεως μόνον, τί θαυμαστόν; ὅταν γὰρ τοῦ αὐτοῦ τὸ μὲν τὴν οὐσίαν, τὸ δὲ τὴν δυνάμιν φθίρη, τότε μείζονως κακὸν τὸ τῆς οὐσίας φθαρτικόν· ὅταν δὲ ἄλλου οὐσίαν καὶ ἄλλου δυνάμιν, οὐκ ἄτοπον τὸ τῆς δυνάμεως φθαρτικόν ... ὑπερβάλλειν τῷ κακῷ, <οἷον> εἰ τῆς τοῦδε οὐσίας ἢ ἄλλου δυνάμεις κρεῖττων, ὡς ... αἱ ψυχῆς δυνάμεις <λέγονται> τὴν σωματικὴν οὐσίαν <καὶ γεννᾶν καὶ> σώζειν. <τοῦτο ἄρα καὶ ὁ ἐν Πολιτείᾳ Σωκράτης> πάνδεινον κακὸν <ὀνομάζει> καὶ οὐ τοιοῦτον <εἶναι φησιν>, εἰ θανάσιμον ἦν [Pl. resp. X βίον 5-6]. ταχέως γὰρ ἂν εἰς τὸ μὴ εἶναι περιήγε τὰς ἐχούσας αὐτὸ ψυχᾶς. κρεῖττον δὲ τὸ μὴ εἶναι τοῦ κακῶς εἶναι· <τὸ μὲν γὰρ ἐστὶ> τοῦ ὄντος, <τὸ δὲ> τοῦ ἀγαθοῦ στερήσις· ὃ καὶ τὸ σωματικὸν κακὸν οὐκ ἀργαλεώτερον ἀποφαίνει τῆς ἐν ψυχαῖς πονηρίας· τὸ μὲν γὰρ ἐπιτεινόμενον εἰς τὸ μὴ εἶναι τελευτᾶ, τὸ δὲ εἰς τὸ κακῶς εἶναι. --- 40 Ἐπόμενον δ' ἂν εἴη θεωρῆσαι--- <τὰ τῶν κακῶν αἴτια> εἴτε καὶ τούτων ἕν τι καὶ ταυτὸν ἐστὶ πάντων αἴτιον, εἴτε μή. καὶ γὰρ ---οἱ μὲν πηγὴν τῶν κακῶν εἰπόντες, ἀπ' αὐτῆς παράγουσιν πᾶν τὸ ὅπως οὖν κακόν.

--- 41 Πρὸς μὲν οὖν τοὺς λέγοντας μίαν πηγὴν τῶν κακῶν ἐξαρκεῖ τὰ εἰρημένα. θεοὶ γὰρ <πάντες καὶ> πηγαὶ πάντων τῶν ἀγαθῶν αἰτίαι, κακοῦ δὲ οὐδενὸς οὔτε εἰσὶν οὔτε μὴ γένοιτό ποτε. εἰ γάρ, <ὡς εἴρηται πρότερον καὶ ὁ ἐν Φαίδρῳ Σωκράτης βούλεται, πᾶν> τὸ θεῖον καλόν, σοφόν, ἀγαθόν [Pl. Phaedr. 246dfe], ἢ παρὰ τὴν αὐτοῦ φύσιν ποιήσει τὴν τῶν κακῶν γένεσιν μηχανώμενον, ἢ πᾶν τὸ ἐκεῖθεν ὑποστὰν ἀγα- θοειδὲς ἔσται καὶ ἔκγονον τῆς ἐν αὐτῷ μενούσης ἀγαθότητος. ἀλλ' οὔτε πυρός <φασί> τὸ ψύχειν, οὔτε ἀγαθοῦ τὸ κακὸν ἀφ' ἑαυτοῦ παράγειν. δυοῖν οὖν θάτερον· ἢ μὴ εἶναι κακὸν <ρήτεον> τὸ κακόν, εἰ θεόθεν, ἢ <καὶ εἶναι καὶ> μὴ θεόθεν εἶναι· δέδεικται δὲ ἔμπροσθεν ὡς ἔστιν. ἄλλα ἄρα τὰ κακῶν αἴτια, καὶ οὐ θεός, <ὡς που καὶ Πλάτων διδάσκει [resp. II 379c]>, τοῖς μὲν ἀγαθοῖς πᾶσιν ἐκ μιᾶς αἰτίας τὴν πάροδον <ὑποτιθεῖς>, τῶν δὲ κακῶν τὴν γένεσιν ἐπ' ἄλλα πολλὰ αἴτια καὶ οὐ τὸ θεῖον ἀνάγων· πᾶν γὰρ τὸ ἐκεῖθεν ὑποστὰν ἀγαθόν. --- οὔτοι δὲ μακάριοι <καὶ ὄντως εὐδαίμονες> οἱ ἀπὸ θεῶν καὶ τὰ κακὰ κοσ- μεῖσθαι λέγοντες καὶ τὸ ἄπειρον αὐτῶν μετρεῖσθαι καὶ τὸ σκοτεινὸν ὀρίζεσθαι, καθ' ὃ δὴ καὶ ταῦτα μοῖραν τοῦ ἀγαθοῦ δέχεται καὶ λαγχάνει δύναμιν πρὸς τὸ εἶναι· καὶ τὴν ταῦτα κοσμοῦσαν καὶ τάττουσαν αἰτίαν πηγὴν προσειρήκασιν κακῶν, καὶ οὐχ ὡς <μητέρα> γεννητικὴν αὐτῶν –οὐ γὰρ ἦν θέμις τὰς πρωτίστας τῶν ὄντων αἰτίας τῆς τῶν κακῶν ἐξάρχειν γενέσεως–, ἀλλ' ὡς τὸ πέρας αὐτοῖς καὶ τὸν ὄρον ἐπιβάλλουσαν καὶ τὸ ἀφεγγές αὐτῶν καταλάμπουσαν ταῖς ἑαυτῆς λαμπηδόσι. καὶ γὰρ τοῖς κακοῖς τὸ μὲν ἄπειρον ἐκ τῶν μερικῶν ὑπάρχει αἰτίων, τὸ δὲ πέρας ἐκ τῶν ὄλων. διὸ τοῖς μὲν ἔστι κακὸν <ὅ ἐστιν>, αὐτοῖς δὲ τοῖς καθόλου οὐκ ἔστι κακόν. οὐ γὰρ κατὰ τὴν δύναμιν ὑπάρχει αὐτοῖς τὸ ἄπειρον, ἵνα ἂν καὶ κατὰ τὸ ἑαυτῶν ἄπειρον μετεῖχεν τοῦ ἀγαθοῦ, ἀλλὰ δι' ἔλλειψιν δυνάμεως· ῥώννυται δὲ πῶς τῷ ἀγαθῷ τῆ τοῦ πέρατος μεθέξει. 42 <Ἐκεῖνοι μὲν οὖν> ... οὐδὲ τῶν κακῶν τὴν γένεσιν ἄτακτον <εἶναι πεπεισμένοι> καὶ τῆς τούτων τάξεως τὸν θεὸν αἴτιον <πεποιήκασιν>. --- ἐν θεοῖς πάντων τὴν γνῶσιν <ἀπολείποντες> ἀγαθῶν τε καὶ κακῶν, καὶ τοῖς μὲν ἀγαθοῖς αὐτόθεν ἐκ θεῶν <διδόναι> τὴν γένεσιν, τοῖς δὲ κακοῖς καθ' ὅσον ἀγαθοῦ μοῖραν ἔλαχε καὶ ταῦτα καὶ δύναμιν εἰς τὸ εἶναι καὶ πέρας. οὐ γὰρ ἀμιγῆς κακὸν τὸ κακόν, ὡς περ εἴρηται πολλάκις, ἀλλ' ὡδὶ μὲν κακόν, ὡδὶ δὲ ἀγαθόν· καὶ ὡς μὲν ἀγαθὸν ἐκ θεῶν, ὡς δὲ κακὸν ἐξ <ἄλλης αἰτίας> ἀσθενοῦς· πᾶν γὰρ κακὸν δι' ἀσθένειαν γεννᾶται καὶ ἔλλειψιν, ἐπεὶ καὶ τὸ ἀγαθὸν ἐκ δυνάμεως καὶ ἐν δυνάμει ...· αὐτοῦ γὰρ ἡ δύναμις καὶ ἐν αὐτῷ. καὶ γὰρ εἰ μὲν ἄκρατον ἦν κακὸν τὸ κακόν καὶ μόνον κακόν, ἄγνωστον ἦν ἂν θεοῖς, ἀγαθοῖς οὖσι καὶ πάντα ἀγαθῶ- νειν δυναμένοις, ὅσοις τὸ εἶναι παρ' αὐτῶν, τοῦτο δὲ ἔστιν ὅσων ἔχουσι τὴν γνῶσιν, ἐπεὶ περ αἱ γνώσεις αὐτῶν δραστήριοι δυνάμεις εἰσὶ καὶ ὑποστατικαὶ πάντων, ὧν δὴ καὶ εἶναι λέγονται γνώσεις. ἐπεὶ δὲ ἅμα τὲ κακὸν καὶ ἄλλως ἀγαθόν, καὶ οὐ πῆ μὲν ἀγαθόν, πῆ δὲ κακόν, ἀλλὰ πᾶν ὅ ἐστιν ἀγαθὸν καὶ μᾶλλον ἀγαθὸν ὅτι τῷ παντὶ τοιοῦτον, οὔτε τὴν ἐν θεοῖς γνῶσιν ἀναιρετέον οὔτε τὴν ἐκεῖθεν αὐτοῦ γένεσιν, ἀλλὰ γινώσκουσι οἱ θεοὶ τὸ κακὸν ἢ ἀγαθὸν καὶ ποιοῦσι. ... καὶ παρ' αὐτοῖς αἱ αἰτίαι τῶν κακῶν δυνάμεις εἰσὶν ἀγαθοποιόι--- 43 Ἀλλὰ γε ὅτι πρὸς τὰ εἶδη καὶ τὴν τῶν εἰδῶν τάξιν ὁ λόγος μετα- βέβηκε, μήποτε γὰρ καὶ τούτοις τὰ κακὰ καὶ αἱ τῶν κακῶν γενέσεις; ἢ πόθεν καὶ τούτοις τὸ ἀνέκλειπτον; πᾶν γὰρ τὸ ἀεὶ ὄν ἐξ ἀκινήτου τινὸς πρόεισιν αἰτίας καὶ ὠρισμένης. καὶ εἰ τὸ κακὸν αἴδιον τὴν θνητὴν φύσιν περιπολοῦν [Pl. Theaet. 176a], τί τὸ αἴδιον αὐτοῦ καὶ πόθεν; οὐ γὰρ ἐξ ἄλλης αἰτίας εἴπωμεν ἢ τῆς ἀεὶ ὡσαύτως ἐχούσης καὶ ἀκινήτου φύσεως· <ἀλλ' αὕτη ἡ τῶν εἰδῶν φύσις, καὶ τὸ ἀεὶ ὄν> ἀγαθόν. καὶ τί γὰρ ἂν ἐν τῷ νῶ γίνοιτο μὴ ἀγαθόν; εἰ οὖν ἀγαθὸν <αὐτό>, ἕκαστον τὸ πρὸς αὐτὰ γινόμενον ἀγαθόν–τὸ γὰρ τῷ ἀγαθῷ ὁμοιούμενον ἀγαθόν· τὸ δὲ κακὸν ἢ κακὸν ὁμοιοῦσθαι τοῖς ἀγαθοῖς οὐ πέφυκε· καὶ τὸν μὲν ὁμοιούμενον τοῖς νοητοῖς εἶδεσι τέλειον <καὶ εὐδαίμονα> εἶναι φασμέν, τὸν δὲ κακὸν <πᾶν τούναντίον>

προσονομάζομεν ἄθλιον ...· οὐκ ἄρα ὁ κακὸς ἢ κακὸς ὁμοιοῦται τῷ νῶ ... <οὔτ' ἂν> ἐν τῷ νῶ παραδείγματα <εἴη τῶν κακῶν· πᾶσα> γὰρ εἰκὼν παραδείγματός ἐστιν εἰκὼν. <εἰ δὲ καὶ Πλάτων τὰ μὲν εἶδη "3θειότατα"3 καλεῖ τῶν ὄντων–τὸ γὰρ ὡσαύτως ἔχειν ἀεὶ τοῖς πάντων θειοτάτοις προσήκει μόνοις ὁ Ἐλεάτης ξένος φησὶ [Pl. pol. 269d 5–6]–>, τὸ δὲ τῶν κακῶν ἄθεον [Theaet. 176e] καὶ σκοτεινὸν παράδειγμα, <ὥσπερ εἴρηται>· τίς μηχανὴ <τὴν τοιαύτην φύσιν> ἐν ἐκείνοις ὑποτιθέντας κάκειθεν παράγειν τὸ κακόν; εἰ δὲ καὶ ὁ δημιουργὸς τοῦ παντός, παρ' ᾧ τὰ εἶδη πάντα καὶ ὁ τῶν εἰδῶν ἀριθμὸς, βούλοιο μὴ εἶναι τὸ κακὸν ἐν τῷ παντὶ καὶ πάντα μὲν ὅμοια αὐτῷ γεννᾶν ἐθέλοι, κακὸν δὲ μὴδὲν, πῶς ἂν ἔτι παράδειγμα ἔχοι καὶ τῶν κακῶν, πάντα μὲν ἀγαθύνων, φλαῦρον δὲ μὴδὲν εἶναι [Pl. Tim. 30a] συγχωρῶν; οὐ γὰρ τοῖς μὲν αὐτῶν δημιουργεῖ <καὶ γεννᾷ>, τοῖς δὲ <ἄγονος καὶ> ἀδρανῆς ἐστίν, ἀλλ' αὐτῷ τῷ εἶναι παράγων τὰ πάντα ἀμερίστως ἐνεργεῖ. καὶ <τὸ τοῦ κακοῦ εἶδος> παραγάγοι ἂν τὰ κακὰ καὶ οὐδὲ μόνον ἂ βούλεται ποιήσει ἐκεῖνος οὐδὲ ἢ βούλησις ἔσται αὐτῷ κατὰ φύσιν· ὡς εἰ καὶ τὸ πῦρ θερμαῖνον <ἄλλα> καὶ ξηραῖνον, τὸ μὲν ἐθέλοι, τὸ δὲ μὴ. δυοῖν οὖν ἀνάγκη θάτερον· ἢ καὶ βούλεσθαι τὰ κακὰ τὸν θεῖον νοῦν καὶ εἶναι καὶ γίνεσθαι, εἰ καὶ τούτων ἐστὶν <κατ' οὐσίαν> πατήρ, ἢ μὴ βουλόμενον μὴδὲ γεννᾶν αὐτὰ μὴδὲ παράγειν μὴδὲ τοὺς λόγους ἔχειν αὐτῶν, οἷς ἕκαστα τῶν ἐγκοσμίων ὑφίστησιν. 44 Ἄλλ' οὗτος μὲν ὁ λόγος οὐδ' αὐτὸς ἐστὶν ἱκανὸς πείθειν ἑαυτὸν ὡς ἔστιν ἀληθής, πολλάκις ἐπὶ τάναντία μεταβαλλόμενος. εἰ δὲ λέγοντες αἰδῖον τὸ κακὸν καὶ ἀκινήτους τῶν αἰδῖως ὄντων τὰς αἰτίας ..., τῆς τοιαύτης ἀρχῆς παρηρηῆσθαι τὸ κακὸν λέγομεν, οὐ θαυμαστόν. <τὸ γὰρ αἰδῖον ἐκεῖνο λέγομεν ὃ> κατὰ φύσιν ἔχει τὴν εἰς τὸ εἶναι πάροδον, ἀλλ' οὐ τὸ ὀπωσοῦν γενόμενον. ἐπεὶ καὶ τὸ τοῖς κακοῖς τοῦτο περιπολεῖν ῥητέον ὑπάρχειν αὐτό, οὐ καθ' ὅσον ἐστὶ κακὸν ἕκαστον, ἀλλ' ὅτι καὶ ταῦτα κοσμεῖ τοῦ παντός ἢ τάξις ..., διδοῦσα τοῖς μὲν γενητοῖς αἰδῖότητος μετουσίαν, τοῖς δὲ εὐθυπορουμένοις περιόδων κυκλικῶν, τοῖς δὲ ἀτάκτοις τάξεως, τοῖς δὲ ἀορίστοις ὄρου, τοῖς δὲ κακοῖς ἀγαθότητος –πᾶν οὖν κατὰ φύσιν ὄν καὶ ἀεὶ ὄν ἐξ αἰτίας ὠρισμένης γεννᾶται, τὸ δὲ κακὸν οὐ κατὰ φύσιν· οὐδὲ γὰρ χωλείας ἐν τῇ φύσει λόγος ὡς οὐδὲ ἀτεχνίας ἐν τῇ τέχνῃ. πῶς οὖν κἀνταῦθα τὴν ἀκίνητον ἀρχὴν ζητητέον, καὶ τίς ὁ ἐν τοῖς εἶδεσι τῶν κακῶν λόγος, πάντων μὲν ὅσα κατ' ἐκεῖνα γέγονεν ὄντων εἰδῶν καὶ περάτων, τῆς δὲ τῶν κακῶν φύσεως οὔσης καθ' ἑαυτὴν ἀπίρου καὶ ἀορίστου; 45 <Τρίτον οὖν> τὴν ψυχὴν θεωρητέον, εἰ καὶ ταύτην πάντων τῶν κακῶν αἰτιασόμεθα, <ἦν κακεργέτιν ὀνομάζομεν>· πότερον γὰρ τὸ εἶναι αὐτῆς καὶ ὥσπερ πυρὸς τὸ θερμαίνειν καὶ μὴδὲν ψύχειν, καὶ ἄλλων ἄλλο ἔργον, οὕτω δὴ καὶ ταύτης τὰ κακὰ γεννᾶν καὶ πάντα οἷς ἂν γειτνιασῆ κακίας ἀναπιμπλάναι; --- εἰ δέ, ὥσπερ ἔνιοι φασί, τῇ οὐσίᾳ καὶ τῷ εἶναι, πότεν τὸ εἶναι τοῦτο αὐτῆς ὑπολάβοιμεν; ἄρα ἀλλαχόθεν ἢ ἐκ τῆς δημιουργικῆς αἰτίας; --- ἀλλ' εἰ ἐκ τούτων, πῶς κατ' οὐσίαν κακόν; ἀγαθὰ γὰρ πάντα τὰ τούτων ἔκγονα· καὶ ὅλως πᾶν τὸ κακὸν ἔξω τῆς οὐσίας καὶ οὐκ οὐσία· <τῇ μὲν γὰρ οὐσία ἐναντίον οὐδέν, τῷ δὲ κακῷ ἐναντίωται τἀγαθόν>· ἢ μὲν οὐσία τοῦ ὄντος ἐστὶν εἰκὼν, τὸ δὲ ὄν ἴδρυται ἐν τῷ ἀγαθῷ καὶ <γεννᾷ> πάντα κατὰ τὸ ἀγαθόν, καὶ οὐδὲν ἐκεῖθεν κακόν. --- 47 Ἄλλ' εἰ μὴ αὗται τῶν κακῶν αἰτίαι, τί ποτε ἂν αὐτοὶ τῆς τῶν κακῶν αἰτιασάμεθα γενέσεως; ἐν μὲν δὴ καθ' ἑαυτὸ τῶν κακῶν αἴτιον οὐδαμῶς θετέον. εἰ γὰρ τῶν ἀγαθῶν τὸ αἴτιον ἔν, τῶν κακῶν τὰ αἴτια πολλὰ <καὶ οὐχ ἓν>. --- τὰ γὰρ ἐκ μιᾶς αἰτίας πάντα φίλα τε καὶ συμπαθῆ καὶ προσήγορα ἀλλήλοις, τὰ μὲν μᾶλλον, τὰ δὲ ἥττον, --- ἄλλα δ' ἄττα δεῖ ζητεῖν τῶν κακῶν τὰ αἴτια [Pl. resp. II 379c] ---. ποία γὰρ μονὰς ἢ ποῖος ὄρος ἢ τίς αἰδῖος λόγος τῶν κακῶν, οἷς τὸ εἶναι φύσει ἐστὶ δι' ἀνομοιότητος καὶ ἀοριστίας μέχρι τῶν ἀτόμων; τὸ δὲ ὅλον πανταχοῦ κακίας ἄμοιρον. 48 Ποιητικὰ μὲν οὖν τῶν κακῶν αἴτια--- <τὰ μὲν γὰρ> αὐτὰς ἄγει εἰς τὸ κακόν, τὰ δὲ ἀλλήλοις μαχόμενα δίδωσι τῷ παρὰ φύσιν χώραν εἰς τὴν

γένεσιν· τὸ γὰρ ἄλλω κατὰ φύσιν, ἄλλω παρὰ φύσιν. παράδειγμα δέ, εἰ βούλει, καὶ τούτων ἔστω σοι αὐτὸ τὸ ἄθεον καὶ σκοτεινὸν <ὃ καὶ ὁ ἐν Θεαιτήτῳ [176e] Σωκράτης ἔδειξε> τῆς κακίας εἶδος, τὴν θνητὴν φύσιν ἐξ ἀνάγκης περιπολοῦν [ib. 176a]. ὁμοιούμεναι γὰρ αἱ ψυχαὶ <τοῖς οὖσι κακοῖς> ἀνταλλάττονται τὴν τούτων ζωὴν τῆς πρὸς τὸ κρεῖττον ὁμοιώσεως. καὶ γὰρ τῶν μὲν ἀγαθῶν τὰ παραδείγματα βλέπει ἡ ψυχὴ στραφεῖσα πρὸς ἑαυτὴν καὶ τὰ ἑαυτῆς κρεῖττω, παρ' οἷς τὰ πρῶτως <ἀγαθὰ καὶ αἱ τῶν ὄντων ἀκρότητες> ἐν ἀγνώ βιά- θρω [Pl. Phaedr. 254 b] καὶ αὐτὰ χωριστῶς ἰδρυμένα. τῶν δ' αὖ κακῶν ἀποβλέπουσα εἰς τὰ ἔξω ἑαυτῆς καὶ τὰ μεθ' ἑαυτὴν, ὅσα καθέκαστα καὶ ἔξω ἑαυτῶν, ἄτακτα ὄντα καὶ ἀόριστα καὶ πλημμελῆ τῇ ἑαυτῶν φύσει, ἃ καὶ ἀνεπαίσθητα τῶν ἀγαθῶν, οἷς τρέφεται τὸ τῆς ψυχῆς ὄμμα καὶ ἄρδεται [Pl. Phaedr. 246e2] καὶ ζῆ τὴν ἑαυτοῦ ζωὴν. οὐτ' οὖν τὰ ποιητικὰ τῶν κακῶν λόγοι καὶ δυνάμεις, ἀλλ' ἀδυναμία καὶ ἀσθένεια καὶ τῶν ὁμοίων ἀσύμμετρος κοινωνία καὶ μίξις, οὐτε αὖ τὰ παραδείγματα ἀκίνητα ἄττα καὶ αἰεὶ ὡσαύτως ἔχοντα, ἀλλ' ἀπειρα καὶ ἀόριστα καὶ ἐν ἄλλοις φερόμενα, καὶ τούτοις ἀπείροις. 49 Τὸ δὲ οὐ ἔνεκα πάντα οὐδαμῶς θετέον ἐν τούτοις· οὐ γὰρ ἂν πρέπη τέλος εἶναι τῶν κακῶν τὸ ἀγαθόν. ἀλλ' ἐπεὶ αἱ ψυχαὶ τὸ πανταχῆ ἀγαθὸν θηρώμεναι καὶ τούτου ἔνεκα πάντα ποιοῦσαι καὶ τὰ κακὰ πράττουσι, ταύτη τις ἂν ἴσως οἰηθεῖη καὶ τῶν κακῶν τέλος εἶναι τὸ ἀγαθόν. τοῦ γὰρ ἀγαθοῦ ἔνεκα πάντα, καὶ ὅσα ἀγαθὰ καὶ ὅσα ἐναντία· καὶ γὰρ ταῦτα ἀγνοίᾳ τῆς ἑαυτῶν φύσεως πράττομεν τὸ ἀγαθὸν ποθοῦντες. καὶ ἴσως εὖ ἂν ἔχοι μήτε τὸ ποιοῦν προηγούμενον τίθεσθαι τῶν κακῶν μήτε τὸ παράδειγμα κατὰ φύσιν μήτε τὸ οὐ ἔνεκα καθ' αὐτό· καὶ γὰρ τὸ εἶδος καὶ ἡ φύσις αὐτῶν ἔλλειψίς ἐστι καὶ ἀοριστία καὶ στέρησις, καὶ ὁ τῆς ὑποστάσεως αὐτῶν τρόπος---. ὅθεν δὴ καὶ ἀκούσιον εἶναι τὸ κακὸν πολλακίς εἴρηται. καὶ πῶς γὰρ ἂν ἐκούσιον εἴη τοῦ ἀγαθοῦ μὲν γενόμενον ἔνεκα, καθ' αὐτὸ δὲ ὃ ἐστὶ μήτε ἐφετὸν μήτε βουλητὸν μηδενὶ τῶν ὄντων ὑπάρχον; ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐν ἄλλοις. ὅτι δὲ τὸ κακὸν ἐν ψυχαῖς μὲν δι' ἀσθένειαν φύεται καὶ τὴν τοῦ χειρόνος ἀλκὴν-βρίθει γὰρ ὁ τῆς κάκης ἵππος μετέχων, <φησὶν αὐτός>, ἐπὶ τὴν γῆν ῥέπων τε καὶ βαρύνων [Pl. Phaedr. 247 b] -, ἐν δὲ σώ- μασι διὰ τὴν τῶν ἀνομοίων σύμμειξιν, <τοῦ εἶδους λέγω καὶ τοῦ ἀνειδέου>, καὶ αὖ τῶν ἐναντίων λόγων, διὰ τούτων δῆλον. 50 Τίς δὲ ὁ τρόπος καὶ πῶς ὑπέστη τὸ κακὸν ἐκ τούτων--- ἐφεξῆς ἡμῖν ῥητέον τὴν λεγομένην παρυπόστασιν ἐνταῦθα τιθεμένοις· οὐ γὰρ ἐστὶν <ἄλλως> ὑφισταῖναι τὸ μήτε ἐκ προηγούμενης αἰτίας κἂν ὀπωσοῦν γεγονὸς μήτε εἰς ὠρισμένον τέλος καὶ τὸ οὐ ἔνεκα τὴν ἀνα- φορὰν ἔχον μήτε καθ' αὐτὸ τὴν εἰς τὸ εἶναι πάροδον λαχόν, δέον πᾶν τὸ ὀτιοῦν καὶ κυρίως ὑποστὰν ἔκ τε αἰτίας γεγονέναι κατὰ φύσιν· παντὶ γὰρ ἀδύνατον χωρὶς αἰτίου γένεσιν ἔχειν καὶ πρὸς τι τέλος τὴν τάξιν τῆς ἑαυτοῦ γενέσεως ἀναφέρειν. θετέον οὖν τὸ κακὸν ἐν τούτων εἶναι οἷς τὸ εἶναι κατὰ συμβεβηκὸς καὶ δι' ἄλλο καὶ οὐκ ἐξ ἀρχῆς οἰκείας; --- ἄλλο <ἄρα> τὸ ἐφετὸν ἡμῖν καὶ ἄλλο τὸ γινόμενον καὶ οὐ ἢ τευξίς. --- τὸ μὲν ὑφίστασθαι τῶν ἐξ ἀρχῆς εἰς τέλος πορευομένων ἦν, τὸ δὲ παρυφίστασθαι τῶν μήτε ἐκ τῆς ἀρχῆς κατὰ φύσιν ἐκφαινομένων μήτε εἰς ὠρισμένον τέλος τελευτώντων. αἱ δὲ τῶν κακῶν γενέσεις οὐτε προηγούμενην ἔλαχον τὴν τοῦ ποιεῖν αὐτὰ λεγομένην αἰτίαν-οὔτε γὰρ <ἡ φύσις τοῦ παρὰ φύσιν οὔτε> ὁ λόγος τῶν παρὰ λόγον γινομένων αἴτιος-οὔτε ἀφικνοῦνται εἰς τέλος τὸ οὐ ἔνεκεν πᾶν τὸ γινόμενον πέφυκε. παρυπόστασιν ἄρα τὴν τοιαύτην γένεσιν ῥητέον <ἀτελῆ καὶ> ἄσκοπον καὶ ἀναίτιον πῶς οὐσαν καὶ ἀόριστον. οὔτε γὰρ τὸ αἴτιον <αὐτῆς ἐν, οὐθ' ὃ καὶ αἴτιον ἐστὶ καθ' αὐτὸ καὶ κυρίως αἴτιον> εἰς τὸ κακὸν αὐτὸ <καὶ τὴν τοῦ κακοῦ φύσιν> βλέπων ποιεῖ, οὐθ' ὃ μήτε καθ' αὐτὸ μήτε κυρίως αἴτιον· πᾶν δὲ τούναντίον· ἀγαθοῦ γὰρ ἔνεκα πᾶν τὸ γινόμενον γίνεται, τὸ δὲ κακὸν ἔξωθεν καὶ ἐπεισοδιῶδες, ἀτευξία τοῦ προσήκοντος ἐκάστῳ τέλους. ἡ δὲ ἀτευξία διὰ τὴν τοῦ ποιοῦντος ἀσθένειαν· τοῦτο δέ, ὅτι ἔλαχε φύσιν <τοιαύτην>, ἥς τὸ μὲν χειρόν, τὸ δὲ κάλλιον, ---

ὅπου γὰρ τὸ ἔν, ἅμα καὶ τὸ ἀγαθόν· <τὸ δὲ κακὸν> ----· ἀσυμμετρία γὰρ καὶ ἀναρμοστία καὶ ἐναντιότης ἐν τῷ πλήθει, ἐκ δὲ τούτων ἢ τε ἀσθένεια καὶ τὸ ἐνδεές, ---- καὶ τὸ πλήθος ... καὶ ἡ τῶν δυνάμεων διαφορότης, ἄλλων πρὸς ἄλλα τὴν ὅλην ποιουμένων· ---- ὅπου δὲ τὸ πλήθος καὶ ἡ ἑτερότης ἐξέλαμψε διὰ τὴν τῆς ἐνώσεως ὕφεισιν, ἐνταῦθα ἢ τε ἐνδεια τῆς δυνάμεως- πᾶσα γὰρ δύναμις τῷ ἐνὶ καὶ ἐξ ἑνός ἐστὶν ὃ ἐστι-καὶ ἡ ἀναρμοστία καὶ ἡ στάσις ἄλλου πρὸς ἄλλο φερομένου ταῖς ὀρέξεσι. Πῶς μὲν οὖν ἔχουσι τῶν κακῶν αἱ γενέσεις καὶ τίς ἡ λεγομένη παρ- πόστασις καὶ πόθεν, εἴρηται. 51 Αὐτὸ δὲ τὸ κακὸν ὃ τί ποτέ ἐστὶν ἤδη λεκτέον. δόξειε δ' ἂν πάντων εἶναι χαλεπώτατον τὸ γνῶναι καθ' ἑαυτὴν τὴν τοῦ κακοῦ φύσιν καὶ τὸ εἶδος, εἴπερ πᾶσα γνῶσις εἶδους ἐστὶν ἐπαφή, τὸ δὲ κακὸν ἀνείδεον καὶ οἶον στέρησις. τάχα δ' ἂν γένοιτο καὶ τοῦτο φανερόν, εἰ πρὸς τὸ ἀγαθὸν αὐτὸ ... βλέποντες, οὕτω δὴ καὶ τὸ κακὸν ὃ τί ποτέ ἐστὶ θεωρήσαιμεν. ὡς γὰρ τὸ πρῶτως ἀγαθὸν ἐπέκεινα πάντων, οὕτω τὸ αὐτοκακὸν πάντων ἄμοιρον ἀγαθῶν, λέγω δὲ ἢ κακόν, καὶ ἔλλειψις ἐκείνων καὶ στέρησις. ---- τὸ δὲ κακόν, εἰ ἐστὶ παντὸς τοῦ ἀγαθοῦ ἢ κακὸν στέρησις, ἄμοιρόν ἐστὶν ὡς μὲν κακὸν τῆς τῶν ἀγαθῶν πηγῆς, ὡς δὲ ἄπειρον τοῦ πάντων πέρατος, ὡς δὲ ἀσθένεια τῆς ἐν αὐτῷ δυνάμεως, ὡς δὲ ἀσυμμετρία καὶ ψεῦδος καὶ αἰσχροτήτης τοῦ τε κάλλους καὶ τῆς ἀληθείας καὶ τοῦ μέτρου, ----· ὡς δὲ ἀνίδρυτον τῇ ἑαυτοῦ φύσει καὶ ἄστατον τοῦ μένοντος αἰῶνος ἐν τῷ ἐνὶ καὶ τῆς ἐκείνου δυνάμεως-ἀδυναμίας γὰρ τὸ μὴ ὡσαύτως· ὡς δὲ στέρησις καὶ ἀζωΐα τῆς πρῶτης τῶν εἰδῶν μονάδος καὶ τῆς ἐκεῖ ζωῆς· ὡς δὲ φθαρτικὸν καὶ διαιρετικὸν οἷς ἂν παρῆ καὶ ἀτελές τῆς τελεσιουργοῦ τῶν ὅλων ἀγαθότητος· τὸ γὰρ φθοροποιὸν μὲν ἀπὸ τοῦ ὄντος ἄγει πρὸς τὸ μὴ ὄν, τὸ δὲ διαιρετικὸν ἀναιρεῖ τὴν τοῦ ὄντος συνέχειάν τε καὶ τὴν ἔνωσιν, τὸ δὲ ἀτελές παραιρεῖται τῆς τε οἰκείας τελειότητος καὶ τῆς ἐκάστου κατὰ φύσιν διαθέσεως. <ἔτι τοίνυν> τὸ μὲν ἀόριστον ... ἔλλειψις ἐστὶ καὶ ἁμαρτία τῆς ἐνιαίας ἀκρότητος, τὸ δὲ ἄγονον τῆς γονίμου, τὸ δὲ ἀργὸν τῆς δημιουργικῆς· παραίρεσις γὰρ καὶ ἀσθένεια καὶ ἀοριστία <τῶν ἀγαθῶν τούτων> στέρησις εἰσί, τῆς τε μονα- δικῆς <λέγω> αἰτίας καὶ τῆς γεννητικῆς δυνάμεως καὶ τῆς δραστηρίου ποιήσεως. εἰ δὲ καὶ ἀνομοιότητός <ἐστι> καὶ μερισμοῦ καὶ ἀταξίας αἴτιον, <δῆλον ὅτι καὶ οὕτω> τῶν τε ἀφομοιωτικῶν ἀγαθῶν <ἐλλείπειν αὐτὸ> καὶ τῆς ἀμερίστου τῶν μεριστῶν προνοίας καὶ τῆς ἐν τοῖς μερισθεῖσι τάξεως <ἀναγκαῖον>. ---- ἀδρανὲς <ἂν εἴη τὸ κακὸν> καὶ σκοτεινὸν καὶ ἔνυλον· ἢ πόθεν αὐτῷ τούτων τὲ καὶ τῶν τοιούτων ἕκαστον, εἰ μὴ ταῖς τῶν ἀγαθῶν ἐκείνων στέρησεσιν; ἐκεῖ γὰρ τὰ ἀγαθὰ πρῶτως, ὧν μοῖρα καὶ εἰκὼν ἐστὶ καὶ τὸ ἐν ἡμῖν ἀγαθόν, οὗ ἢ στέρησις τὸ κακόν· ὥστε καὶ ἐκείνων, οἷς τὸ ἀγαθὸν εἰκέναι φαμέν. καὶ τί δεῖ λέγειν, ὅπου καὶ τὸ ἐν σώμασι κακὸν οὐ τοῦ ἐν αὐτοῖς μόνον ἀγαθοῦ στέρησις ἐστὶν, ἀλλὰ καὶ πρὸ τούτου τοῦ ἐν ψυχαῖς; καὶ γὰρ τὸ ἐν σώμασιν ἀγαθὸν εἰκὼν τυγχάνον τοῦ ἐν ψυχαῖς. ---- ἀλλ' ὅτι μὲν τὸ πάντη κακὸν στέρησις τῶν ἀγαθῶν καὶ ἔλλειψις, εἴρηται. 52 Ὅντι δὲ κατὰ τὴν ἑαυτοῦ φύσιν τοιούτῳ <ὡσπερ εἴπομεν>, πόθεν αὐτῷ ἢ πρὸς τὸ ἀγαθὸν ἐναντιότης λέγωμεν. ἔστι γὰρ καὶ τοῦτο στέρησις, ἀλλ' οὐ παντελής· συνοῦσα γὰρ τῇ τοῦ ἀγαθοῦ ἔξει ἢ ταύτης στέρησις αὐτῇ μὲν τῇ ἑαυτῆς παρουσίᾳ ἀσθενῆ ἐκείνην ποιεῖ, αὐτὸ δὲ ἀπ' ἐκείνης δυνάμιν προσλαμβάνει καὶ εἶδος. ἔνθεν τοι τῶν στέρησεων αἱ μὲν τῶν εἰδῶν, παντελεῖς οὔσαι στέρησεις, ἀπουσίαι μόνον εἰσὶ τῶν ἔξεων, οὐ μαχόμεναι πρὸς αὐτάς· αἱ δὲ τῶν ἀγαθῶν μάχονται πρὸς τὰς ἔξεις αὐτῶν καὶ ἐναντία πως ἐκείναις εἰσίν· οὐ γὰρ ἀδύναμοι πάντη καὶ ἀδρανεῖς εἰσὶ ταῖς ἐκείνων συνοῦσαι δυνάμεσι καὶ οἶον εἰς εἶδος καὶ ἐνέρ- γειαν παρ' ἐκείνων ἀγόμεναι. ὃ καὶ <Πλάτων εἰδώς> τὴν ἀδικίαν αὐτὴν καθ' ἑαυτὴν ἀσθενῆ τε εἶναι <φησι> καὶ ἄπρακτον, δικαιοσύνης δὲ παρ- ουσία καὶ δυνάμιν ἔχειν καὶ εἰς τὸ ἐνεργεῖν ἄγεσθαι, μὴ μένουσαν ἐν τῇ ἑαυτῆς φύσει---- ἐν ἀλλοτρίᾳ δὲ γεγονὸς δυνάμει τὸ κακὸν <ἐναντίον ἐστὶ τῷ ἀγαθῷ>, τῇ <ἐκείνου>

δυνάμει πρὸς τὸ μάχεσθαι χρώμενον· καὶ μᾶλλον μὲν δυνάμεως ἐνούσης μείζους αἱ ἐνέργειαι καὶ τὰ ἔργα τοῦ κακοῦ, ἦττον δὲ ἦττους. εἴ γε δὴ καὶ ἐν σώμασι ταῖς τῆς φύσεως δυνάμεσιν ἅμα καὶ ἡ ἐν αὐτοῖς ἀπολήγει παρὰ φύσιν ἐνέργεια, καίτοι τοῦ παρὰ φύσιν τότε μᾶλλον ὄντος λυομένης πάντῃ τῆς τάξεως· ὥστε καὶ ἐν ψυχαῖς μείζονα μὲν ἔργα ἀπὸ τῆς ἐλάττονος κακίας, ἐλάττονα δὲ ἀπὸ τῆς μείζονος· μονουμένη γὰρ τοῦ ἐναντίου, κατὰ μὲν τὸ αἰσχρὸν αὐτῆς καὶ τὸ ἀνείδεον αὖξεται, κατὰ δὲ τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἐνέργειαν ἐλαττουμένη ἀσθενῆς ἅμα καὶ ἀδρανῆς ἐστίν· οὐ γὰρ παρ' αὐτῆς ἡ δύναμις, ἵνα ἂν αὐξανομένης αὐτῆς καὶ ἡ δύναμις πρὸς τὸ μείζον αὖξη, ἀλλ' ἐκ τῆς παρουσίας τοῦ ἐναντίου --- τῇ δὲ ὑφέσει τῆς δυνάμεως ἀσθενέστερον ὄν πρὸς τὸ ποιεῖν, ἔστι μὲν κακὸν μείζον, ἐνεργεῖ δὲ ἦττον. 53 Εἰ δὲ ταῦτα ὀρθῶς λέγομεν, οὔτε ἐνεργεῖν τὸ κακὸν οὔτε δύνασθαι ρητέον, ἀλλὰ τὸ ἐνεργεῖν αὐτῷ καὶ τὸ δύνασθαι παρὰ τοῦ ἐναντίου. καὶ γὰρ τὸ ἀγαθὸν ἀσθενές καὶ ἀδρανές γίνεται διὰ τὴν τοῦ κακοῦ μίξιν, καὶ τὸ κακὸν δυνάμεως καὶ ἐνεργείας μεταλαγχάνει διὰ τὴν τοῦ ἀγαθοῦ παρουσίαν· ἐν ἐνὶ γὰρ ἅμφω. καὶ ὡσπερ ἐν τοῖς σώμασιν ὕλη γίνεται τῷ ἐναντίῳ τὸ ἐναντίον, ὡς τοῦ μὲν κατὰ φύσιν δυναμοῦντος τὸ παρὰ φύσιν, --- τοῦ δὲ παρὰ φύσιν ἀσθενές ποιοῦντος τὸ κατὰ φύσιν, ---κωλυομένης τῆς τάξεως, ἐν ἣ τὸ τῆς φύσεως εὖ· οὕτω δὴ καὶ ἐν ψυχαῖς τό τε κακὸν τοῦ ἀγαθοῦ κρατήσαν χρήται τῇ ἐκείνου δυνάμει πρὸς τὸ οἰκεῖον, τῇ τοῦ λόγου δυνάμει καὶ ταῖς εὐρέσεσιν κατὰ τῶν ἐπιθυμιῶν· καὶ μεταδίδωσιν ἀλλήλοις τῆς ἑαυτῶν φύσεως, τὸ μὲν δυνάμεως, τὸ δὲ ἀσθενείας, ἐπεὶ καὶ τὸ κακὸν καθ' ἑαυτὸ οὔτε ἐνεργεῖν πέφυκεν οὔτε δύνασθαι. πᾶσα γὰρ δύναμις ἀγαθόν, καὶ πᾶσα ἐνέργεια δυνάμεως ἐστὶν ἔκτασις. καὶ πῶς γὰρ ἂν ἔτι δύναμις εἴη, κακὸν οὔσα τοῖς ἔχουσιν αὐτήν, εἴπερ πάσης δυνάμεως ἔργον σώζειν τὸ ἔχον αὐτήν καὶ ἐν ᾧ ἐστὶ, τὸ δὲ κακὸν διόλλυσιν ἕκαστον οὐ ἐστὶ κακόν; 54 Ἔστιν ἄρα τὸ κακὸν ἀδρανές καὶ ἀδύναμον καθ' αὐτό. εἰ δὲ καὶ ἀκούσιόν ἐστίν, <ὡς φησιν αὐτός>, καὶ ἀβούλητον, εἴη ἂν καὶ κατ' αὐτὸ στέρησις τῆς πρωτίστης τοῦ ἀγαθοῦ τριάδος, βουλήσεως, δυνάμεως, ἐνεργείας. τὸ μὲν γὰρ ἀγαθὸν καὶ βουλητόν ἐστὶ καὶ εὐδύναμον καὶ δραστήριον κατὰ τὴν ἑαυτοῦ φύσιν· τὸ δὲ κακὸν ἀβούλητον καὶ ἀσθενές καὶ ἀδρανές· οὔτε γὰρ βουλητόν τι τὸ ἐκάστου φθαρτικόν, οὔτε δυνάμεως φθείρειν τὸ ἔχον αὐτήν, οὔτε ἐνεργείας τὸ μὴ κατὰ δύναμιν ἔχειν τὴν ὑπόστασιν αὐτῆς. ἀλλ' ὡσπερ τῶν κακῶν ὀρέγονται φαινομένων αὐτοῖς ἀγαθῶν, καὶ ἔστι τὸ κακὸν τούτοις φαινόμενον βουλητόν-διὰ τὴν τοῦ ἀγαθοῦ μίξιν τοιοῦτον φαμέν-, οὕτω δὴ καὶ δύναμις ἐν τῷ κακῷ καὶ ποιήσις φαινομένως ἐστὶ, ὅτι τὸ μὴ καθ' αὐτὸ μηδὲ ἢ κακόν--- οὔτε γὰρ στέρησις τὸ ποιεῖν τι δυνάμενον ἢ ὅλως δυνάμενον, οὔτε ἐναντίον τὸ καθ' αὐτὸ μήτε δύναμιν μήτε ἐνέργειαν ἔχον· ἀλλ' οὕτωςί πως ὑπεναντίον [Pl. Theaet. 176a] αὐτὸ <ὀνομάζειν>, ὃ καθ' ἑαυτὸ μὲν ἐστὶ στέρησις· ὅτι δὲ οὐ παντελής ἐστὶ στέρησις, ἀλλ' ὁμοῦ τῇ ἔξει μεταλαμβάνον δυνάμεως ἐκεῖθεν καὶ τοῦ ἐνεργεῖν, εἰς τὴν τῆς ἐναντιώσεως μοῖραν καθίσταται, καὶ οὔτε στέρησις ἐστὶ παντελής οὔτε ἐναντίον, ἀλλ' ὑπεναντίον τῷ ἀγαθῷ, --- Τί μὲν οὖν ἐστὶ τὸ κακὸν καὶ ἦντινα ἔλαχε φύσιν καὶ πῶς ἐστὶ καὶ πόθεν, διὰ τούτων δῆλον. 55 Πόσαι δὲ αὐτοῦ διαφοραὶ καὶ τίνες, <μετὰ ταῦτα> λεκτέον. εἴρηται μὲν οὖν καὶ πρότερον ὅτι κακὸν ἄλλο μὲν ἐστὶν ἐν ψυχαῖς. <ἄλλο δὲ ἐν σώμασι>---. λεγέσθω δὲ καὶ νῦν ὅτι τρία ταῦτα ἐστὶν ἐν οἷς τὸ κακόν, ψυχὴ <μερικὴ καὶ ψυχῆς εἶδωλον> καὶ σῶμα εἴπερ οὖν τῇ μὲν ἄνω ψυχῇ τὸ ἀγαθὸν κατὰ νοῦν ..., τῇ δὲ <ἀλόγω> κατὰ λόγον ..., τῷ δὲ αὐτῷ σώματι κατὰ φύσιν-αὕτη γὰρ αὐτῷ ἀρχὴ κινήσεως καὶ ἡρεμίας-. ἀνάγκη δὴ πού τὸ κακὸν τῇ μὲν παρὰ νοῦν εἶναι ὡς τῷ κατὰ νοῦν ὑπεναντίον, τῇ δὲ παρὰ λόγον, ἢ τὸ εὖ κατὰ λόγον, τῷ δὲ παρὰ φύσιν <...>· καὶ τρία ταῦτα τῶν κακῶν εἶδη τρισὶν ἐγγινόμενα φύσεσιν ἀσθενεῖν δυναμέναις διὰ τὴν εἰς τὸ μερικὸν τῆς οὐσίας ὑφεσιν. τὰ μὲν γὰρ ὅλα, καθάπερ εἴρηται πολλάκις, τὸ αὐτῶν ἀγαθὸν ἔχει αἰεὶ· τὸ δὲ κακὸν ἐνταῦθα, λέγω δὲ

ἐν τοῖς καθέκαστα καὶ τοῖς ἀτόμοις, ἐν οἷς δὴ καὶ ἡ τῆς δυνάμεως ἔλλειψις διὰ τὴν τοῦ εἶναι ὕφεισιν καὶ ἡ τῆς διαιρέσεως ἐπίδοσις, ἀμυδρουμένης τῆς ἐνώσεως. 56 Ὅλως δὲ τὸ κακὸν ἄλλο μὲν τὸ ἐν ψυχαῖς, ἄλλο δὲ τὸ ἐν σώμασι, καὶ τούτων <τὸ ἐν ψυχαῖς> διττόν, τὸ μὲν νόσος, τὸ δὲ αἰσχος, <ὡς πού φησιν ὁ Ἐλεάτης ξένος> [Pl. soph. 228]. ἔστι δὲ αἰσχος μὲν ἄγνοια καὶ τοῦ νοῦ στέρησις, νόσος δ' ἐν ψυχῇ στάσις καὶ ἔλλειψις τῆς κατὰ λόγον ζωῆς. ---, ἀλλὰ καὶ τούτων ἕκαστον αὖθις διττόν· καὶ γὰρ τὸ αἰσχος ἄλλως μὲν ἐστὶ περὶ διάνοιαν, ἄλλως δὲ περὶ τὴν δόξαν, ἐπεὶ καὶ ἡ γνῶσις ἑτέρα, καὶ πού μὲν ἐπιστήμης, πού δὲ τέχνης ἔνδεια. πρὸς δὲ καὶ νόσος ἄλλως μὲν <ἐν ταῖς γνώσεσιν, ἄλλως δὲ> ἐν ταῖς ὁρμαῖς--- 57 Τοσαυταχῶς οὖν τὸ κακὸν διαιρετέον, ἐπεὶ καὶ τὰ μέτρα τῶν ὄντων ἐν τρισὶ ταύταις ἐστὶν ἀρχαῖς, φύσει καὶ ψυχῇ καὶ νῶ· καὶ τὸ ἄμετρον ἢ τῶν ἐν φύσει λόγων ἐστὶ στέρησις ἢ τῶν ἐν ψυχῇ ἢ τῶν ἐν νῶ ... καὶ γὰρ τὸ κοσμοῦν ἕκαστα κρεῖττον ἐστὶ τῶν κοσμουμένων--- 58 Ἀπορήσειεν δ' ἂν τις πῶς καὶ πόθεν ὅλως ἐστὶ τὰ κακά, προνοίας οὔσης. εἴτε γὰρ ἐστὶ τὸ κακόν, πῶς τῷ προνοοῦντι πρὸς τὸ ἀγαθὸν οὐκ ἐνστήσεται; εἴτε προνοίας πλήρης τὸ πᾶν, πῶς ἐν τοῖς οὔσι τὸ κακόν; ἔνιοι μὲν οὖν θατέρω τῶν λόγων ἐνέδοσαν, τῷ μὲν μὴ πάντα ἐκ προνοίας--- καὶ πρῶτον αὐτὸ καθ' αὐτὸ τὸ ἐν ψυχαῖς κακόν, εἰ ἀμιγῆς ἦν πρὸς τὸ ἐναντίον, ἄμοιρον τούτου παντάπασις ὄν καὶ ἀφεγγέστατον καὶ οὐδὲν ἄλλο ἢ σκότος, τάχα ἂν τοῖς τῆς προνοίας ἔργοις ἐμπόδιον ἦν, παρ' ἧς πάντα ἀγαθὰ, φλαῦρον δὲ οὐδὲν [πλ. τιμ. 30α]· εἰ δέ, <ὡς περ εἴρηται πολλάκις>, τοῦτο τὸ κακόν καὶ ἀγαθόν ἐστὶ καὶ οὐκ ἀκράτως κακόν οὐδὲ αὐτοκακόν, ἀλλὰ τῷ μὲν κακόν, ἀπλῶς δὲ οὐ κακόν, οὐκ ἀνααιρετέον οὔτε διὰ τὴν τοῦ ἀγαθοῦ μέθεξιν τὸ εἶναι αὐτὸ κακόν παντελῶς, οὔτε διὰ τὴν ἐν αὐτῷ κάκην τὸ καὶ μέχρι τούτου πάντα ἀγαθὰ καὶ εἶναι καὶ γίνεσθαι. --- 59 --- <τοῦτο δὲ> τῷ παθόντι σωτηρίας ἀρχή. πολλοῖς γὰρ τὸ κακὸν μελετώμενον μὲν καὶ εἴσω ψυχῆς μένον κέκρυπται---, πεπραγμένον δὲ ... κατὰδηλον γίνεται· δηλοῦσιν δὲ ... καὶ αἰ τῆς ψυχῆς συνέσεις οἶον αὐτῆς ὀνειδιζούσης ἑαυτῇ τὸ πρᾶχθέν· ἐπεὶ καὶ ἰατρῶν τέχνη ταῖς τῶν ἐλκῶν ἀναστομώσεσιν εἰς τούμφανες ἄγουσαι τὸ τε πάθος καὶ τὴν εἴσω κρυπτομένην νοσοποιὸν αἰτίαν, εἰκόνα παρέχονται τῶν ἔργων τῆς προνοίας ἐφεισίσης ψυχᾶς πάθεσίν τε καὶ ποιήσεσιν αἰσχροῖς, ἵνα τῆς ἐν αὐταῖς ὠδίνος καὶ ὑπούλου ... ἔξω ἀπαλλαγεῖσαι λάβωσιν ἀρχὴν περιόδου καὶ ζωῆς κρεῖττονος. ὅσα δὲ ἔνδον καὶ τούτων ἐστὶ πάθη ἑαυτὰς κακυνουσῶν ἔχει τὸ ἀγαθόν, καθὸ αἰεὶ πρὸς τὸ οἰκεῖον ἄγει τὴν ψυχὴν· οὐ γὰρ ἐστὶ τὰ χεῖρονα ἐλομένην μένειν ἐν τοῖς κρεῖττοσιν, ἀλλ' εὐθύς ἐπὶ τὸ σκοτεινὸν καὶ αἰσchrὸν φέρεται· καὶ οὐχ αἰ πράξεις μόνον, ἀλλὰ καὶ τούτων χωρὶς αἰ τῆς ψυχῆς αἰρέσεις ἔχουσιν ἐν αὐταῖς τὴν δίκην· πᾶσα γὰρ αἴρεσις πρὸς τὸ ὅμοιον ἄγει αὐτήν. εἰ οὖν τὸ χεῖρον καὶ αἰσchrὸν καὶ ἄθεον ἐν τῇ ψυχῇ γένος ἐπὶ τὸ συγγενὲς μεθίστησιν αὐτήν, ἔχει εὐθύς ἐν αὐτῇ ἀγαθὸν τὴν ἐκ προνοίας ἀξίαν, καὶ οὗτος ὁ ἐν ταῖς ψυχαῖς νόμος ἄγων ἐκάστην πρὸς τὸ οἰκεῖον. ἡ μὲν γὰρ προβάλλει τὴν ζωὴν, ἡ δὲ συνάπτει ἑαυτὴν τοῖς ὁμοίοις· τὸ δὲ τῷ κατ' ἀξίαν εἶναι ταυτόν, τὸ δὲ τῷ κατὰ δίκην, τὸ δὲ τῷ ἐκ προνοίας, τὸ δὲ τῷ ἀγαθῷ. εἰ μὲν γὰρ καὶ ἐξυβριζούσαις αὐταῖς ἦν <ἐπάνω> μένειν ..., οὐδαμῶς ἂν εἶχεν αὐταῖς ἡ αἴρεσις τὸ εὖ· μόνως δὲ οὔσα κακόν, ἦν ἂν ἄθεος πάντη καὶ ἄδικος. εἰ δ' εὐθύς τὴν ἐλομένην ἀπίστησι τῶν κρεῖττόνων, ἔχει τὸ ἀγαθὸν ἐντεῦθεν συμμιγῆς τῷ κακῷ· πᾶσα γὰρ ψυχὴ τοῦ ἄνω ὀρέγεται πῶς κατὰ φύσιν. πεσοῦσαις οὖν αὐταῖς τὸ αἰσchrὸν φαίνεται τῆς ἐν αὐταῖς ζωῆς· πίπτειν δὲ ἀνάγκη πᾶσαν, ἢ τὸ ἐνεργεῖν μὴ κατὰ τὸν νοῦν, καὶ ταῖς μὲν μᾶλλον, ταῖς δὲ ἥττον πτώσις, ἐπεὶ καὶ ἡ αἴρεσις ἄλλως ἄλλαις. 60 Ἀλλὰ πῶς τὸ ἐν σώμασι κακὸν ἅμα καὶ ἀγαθόν ἐστίν, ἢ ὡς ὑπάρχον τῷ μὲν ὅλῳ κατὰ φύσιν, τῷ δὲ μέρει παρὰ φύσιν, μᾶλλον δὲ <καὶ τούτῳ> καθ' ὅσον μὲν εἰς τὸ πᾶν τελεῖ κατὰ φύσιν, καθ' ὅσον δὲ μεμέρισται ἐκεῖθεν παρὰ φύσιν; ἐπεὶ δὲ καὶ τὸ ἐν σώμασι κακὸν διττόν, τὸ μὲν ὡς αἰσχος, τὸ δὲ ὡς νόσος [Pl. soph. 228 e]–καλῶ δὲ αἰσχη πάντα ὅσα παρὰ

φύσιν ὄντα μὴ ἐστὶ νόσοι· καὶ γὰρ τὰ τέρατα φύσεως ἐστὶν αἴσχη· <καὶ τούτων τὸ μὲν αἰσχρὸν> κατὰ φύσιν τὴν ὅλην ..., παρὰ φύσιν δὲ τὴν μερικὴν· ἐν μὲν γὰρ τῇ μερικῇ φύσει εἷς ἐστὶ λόγος καὶ τὸ παρὰ τοῦτον αὐτῇ παρὰ φύσιν· ἐν δὲ τῇ ὅλῃ πάντες οἱ λόγοι καὶ πάντα τὰ εἶδη φυσικῶς· καὶ ποτὲ μὲν ἐξ ἑνὸς εἴδους ἐν τῷ γινόμενον, κυριώτερον εἰπεῖν· ἄνθρωπος γὰρ ἄνθρωπον γεννᾷ· ποτὲ δὲ ἐξ ἑνὸς πολλά· καὶ γὰρ ὁ τοῦ σχήματος λόγος εἷς, ἀλλὰ τὰ κατ' αὐτὸν πολλά· ποτὲ δὲ ἐκ πολλῶν ἕν, ὡς αἰ περὶ τὴν ὕλην τῶν εἰδῶν μίξεις, αἱ καὶ τέρατα δοκοῦσιν εἶναι πρὸς τὴν ἄτομον φύσιν ἐνὶ φιλοῦσαν κρατεῖσθαι εἶδει καὶ καθ' ἕν ὑφιστα-μένην· ποτὲ δὲ ἐκ πολλῶν πολλά·καὶ γὰρ ἰσότης καὶ ἀνισότης ἐν πολλοῖς, πάντα γοῦν τὰ εἶδη τὰ τε ἄμικτα καὶ ὅσα μεμειγμένα κατὰ φύσιν τὲ καὶ ἐκ τῶν ἐν φύσει λόγων, ὄντων πάντων ἐκεῖ. ἡ δὲ νόσος ἄλλω τρόπῳ κατὰ φύσιν, ὅτι τούτων ἕκαστον γέγονε ... καὶ ἐν τῇ μερικῇ φύσει καὶ ἐν τῇ ὅλῃ· φθαρτικὴ δὲ κατὰ φύσιν μὲν τὴν ὅλην, παρὰ φύσιν δὲ τὴν μερικὴν· τὸ γὰρ εἰς ὃ μεταβάλλει τὸ φθειρόμενον εἶδος ἔχει καὶ λόγον ἐκ τῆς ὅλης φύσεως, ἐναντίον τῇ τούτου φύσει καὶ οὐ παρ' ἐκείνης ἔχοντα τὸ εἶδος ἡ μὲν οὖν ἐκεῖθεν ἡ μεταβολή, κατὰ φύσιν ..., τὰ μὲν φθείρει, τοῖς δὲ παρέχεται γένεσιν· ἡ δὲ εἷς λόγος ἐν τῷ μεταβάλλοντι, παρὰ φύσιν· ὡς μὲν γὰρ ὄλω, παρὰ φύσιν· <ὄλον γὰρ ἕκαστον κατὰ τὸν ἐν αὐτῷ λόγον> -, ὡς δὲ τοῦ ὄλου μέρει, κατὰ φύσιν· τούτῳ γὰρ καὶ γέγονεν ἐξ ἄλλου φθαρέντος καὶ φθείρεται πάλιν εἰς ἄλλου γένεσιν. 61 Οὐκ ἄρα τὸ ἐν σώμασι κακὸν ἀμιγῶς ὑπάρχει κακόν, ἀλλ' ὡδὶ μὲν κακὸν καὶ καθ' ὅσον οὐκ ἐκεῖθεν, ὡδὶ δὲ ἀγαθὸν καὶ καθ' ὅσον ἐκ προ- νοίας φυσικῆς. ὅλως δέ, οἷς καὶ ἡ γένεσις διὰ τὸ ἀγαθόν, πῶς ἂν τις φαίη ταῦτα πάντη ἀγαθοῦ παρηρηῆσθαι καὶ τῆς τοῦ ἀγαθοῦ φύσεως ἄμοιρα μένειν; οὐδὲ γὰρ εἶναι τὸ κακὸν ἐστὶ δυνατόν μὴ τούναντίον φανταζόμενον ὡς ἀγαθόν, ὅτι τοῦ ἀγαθοῦ ἕνεκα πάντα, καὶ αὐτὸ τὸ κακόν. ἀλλὰ πάντα τε ἕνεκα τοῦ ἀγαθοῦ, καὶ τὸ θεῖον ἀναίτιον τῶν κακῶν· οὐδαμοῦ γὰρ τὸ κακὸν ἢ κακὸν ἐκεῖθεν, ἀλλ' ἐξ ἄλλων αἰτίων καὶ οἷς τὸ γεννᾶν οὐ κατὰ δύναμιν, ἀλλὰ δι' ἀσθένειαν ὑπάρχειν εἴρηται. διὸ μοι δοκεῖ καὶ ὁ Πλάτων περὶ τὸν πάντων βασιλέα τὰ πάντα θέμενος καὶ ἐκείνου ἕνεκα πάντα [ερ. II 312e 1-2], καὶ ὅσα μὴ ἀγαθὰ, φανταζόμενα γὰρ ὡς ἀγαθὰ καὶ ταῦτα τῶν ὄντων ἐστίν. <ὁμοίως> καλῶν ἀπάντων αἴτιον ἐκεῖνο [Pl. ib. 312e 2-3] προσειπεῖν καὶ οὐχ ἅπαξ πάντων· οὐδὲ γὰρ τῶν κακῶν· ἀλλὰ καὶ τούτων ἀναίτιον καὶ παντὸς τοῦ ὄντος αἴτιον· καὶ γὰρ καὶ τούτων ὡς ὄντων καὶ ἡ ἀγαθὸν ἐστὶν ἕκαστον. εἰ δὲ ταῦτα ὀρθῶς φαμέν, καὶ πάντα ἂν ἐκ προνοίας εἶη, καὶ τὸ κακὸν ἔχει χώραν ἐν τοῖς οὐσί. ὥστε καὶ ποιοῦσιν οἱ θεοὶ τὸ κακόν, ἀλλ' ὡς ἀγαθόν, καὶ γινώσκουσιν ὡς πάντων ἐνιαίαν ἔχοντες τὴν γνῶσιν, ἀμερίστως μὲν τῶν μεριστῶν, ἀγαθοειδῶς δὲ τῶν κακῶν, ἐνιαίως δὲ τοῦ πλήθους. ἄλλη γὰρ τῆς ψυχῆς γνῶσις καὶ ἄλλη τῆς νοεραῖς <φύσεως>, ἄλλη <αὐτῶν> τῶν θεῶν· ---αὐτῷ τῷ ἐνὶ τὰ πάντα καὶ γινώσκουσα καὶ παράγουσα.